ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vztah České republiky k eurozóně

Relationship between the Czech Republic and the Eurozone

Ta Minh Hieu

Plzeň 2018

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta ekonomická
Akademický rok: **2017/2018**

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení:	**Minh Hieu TA**
Osobní číslo:	**K15B0480P**
Studijní program:	**B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor:	**Management obchodních činností**
Název tématu:	**Postoj České republiky k členství v eurozóně a možné ekonomické dopady**
Zadávající katedra:	**Katedra marketingu, obchodu a služeb**

Zásady pro vypracování:

1. Zpracujte teoretický úvod k tématu eurozóna.
2. Charakterizujte dosavadní vztah ČR k eurozóně.
3. Analyzujte přípravu ČR na vstup do eurozóny.
4. Zhodnoťte perspektivy členství ČR v eurozóně a možné ekonomické dopady.

Rozsah grafických prací: **neuveden**

Rozsah kvalifikační práce: **40-60**

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

- **LACINA, Lubor, KÖNIG, Petr, OSTŘÍŽEK, Jan, PŘENOSIL, Jan a STREJČEK, Petr.** *Učebnice evropské integrace.* **3. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2011. 472 s. ISBN 978-80-87474-31-0.**
- **BALDWIN, Richard a WYPLOSZ, Charles.** *Ekonomie evropské integrace.* **4. vyd. Praha: Grada Publishing, 2013. 584 s. ISBN 978-80-247-4568-8.**
- **KUNEŠOVÁ, Hana a MRKVAN, Radomír.** *Evropská unie: Vybrané kapitoly z pohledu ekonoma.* **1. vyd. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2005. 260 s. ISBN 80-7043-390-6.**

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Hana Kunešová**
Katedra marketingu, obchodu a služeb

Datum zadání bakalářské práce: **23. října 2017**

Termín odevzdání bakalářské práce: **23. dubna 2018**

Doc. Dr. Ing. Miroslav Plevný
děkan

L.S.

Ing. Jan Tlučhoř, Ph.D.
vedoucí katedry

V Plzni dne 23. října 2017

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Vztah České republiky k eurozóně“

vypracoval samostatně pod odborným dohledem vedoucí bakalářské práce za použití pramenů uvedených v přiložených bibliografii.

V Plzni, dne ....

podpis autora

Na tomto místě bych chtěl poděkovat vedoucí mé bakalářské práce Ing. Haně Kunešové Ph.D., za trpělivost, milý přístup, cenné připomínky, návrhy, odborné rady a pomoc při psaní této práce.

Obsah

Úvod **8**

1 Měnová unie **11**

1.1 Definice měnové unie **11**

1.2 Obecné důsledky členství v měnové unii **12**

2 Eurozóna **14**

2.1 Definice eurozóny **14**

2.2 Proces vzniku eurozóny **14**

2.3 Společná měna euro **15**

2.4 Evropská centrální banka **17**

2.5 Členské země eurozóny **19**

2.6 Maastrichtská konvergenční kritéria **21**

2.6.1 Kritérium cenové stability **21**

2.6.2 Kritérium konvergence úrokových sazeb **22**

2.6.3 Kritérium kurzové stability **22**

2.6.4 Kritérium udržitelnosti veřejných financí **22**

2.7 Pakt stability a růstu **23**

2.8 Pakt euro plus **25**

2.9 Záchranné mechanismy eurozóny **26**

3 Příprava České republiky na vstup do eurozóny **28**

3.1 Hospodářská konvergence ČR k eurozóně **28**

3.2 Plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií **32**

3.2.1 Kritérium cenové stability **32**

3.2.2 Kritérium konvergence úrokových sazeb **34**

3.2.3 Kritérium kurzové stability **36**

3.2.4 Kritérium udržitelnosti veřejných financí **37**

4 Zhodnocení perspektivy členství ČR v eurozóně **41**

4.1 Argumenty PRO a PROTI členství v eurozóně **41**

4.1.1 Názory politiků na vstup ČR do eurozóny **41**

4.1.2 Veřejné mínění **44**

4.2 Přínosy a náklady spojené s členstvím ČR v eurozóně **46**

4.2.1 Efekty členství v eurozóně uváděné ČNB 46
4.2.2 Přínosy a náklady pro občany České republiky 47
4.2.3 Přínosy a náklady pro podniky České republiky 49
4.2.4 Makroekonomické výhody, náklady a rizika 50

Závěr **52**

Seznam použitých zdrojů **54**

Seznam tabulek **59**

Seznam obrázků **60**

Příloha **61**

Úvod

Tato bakalářská práce pojednává o tématu „Vztah České republiky k eurozóně“. Toto téma je v České republice v posledních letech čím dál více diskutované. V květnu 2017 bývalý ministr financí Andej Babiš sdělil, že za současných podmínek a situace v eurozóně nechce přijímat euro. Diskuze o tom, zda by ČR měla vstoupit do eurozóny, byla také jedním z volebních témat ve volbách do poslanecké sněmovny na podzim 2017 a ve volební kampani v zimě 2017-2018 při volbě prezidenta ČR. Téma „zdali se v České republice má zavést jednotná evropská měna euro“ se tedy stalo jedním z nejdiskutovanějších témat mezi českými politiky v současnosti. Jelikož se Česká republika dne 1. 5. 2004 stala členem Evropské unie, zavázala se ke vstupu do eurozóny Aktem o přistoupení České republiky k EU. Konkrétní datum vstupu nebylo však dosud stanoveno. Aktuální otázkou současné doby je, do jaké míry je česká ekonomika na vstup do eurozóny v současné době připravená a jaká pozitiva nebo negativa členství v eurozóně České republice přinese.

Cílem této práce je zhodnotit připravenost České republiky na členství v eurozóně, zmapovat názory ekonomů, politiků a veřejnosti na vstup do eurozóny a posoudit, zda vstup do eurozóny přinese České republice spíše přínosy nebo rizika.

Práce je rozdělena do čtyř základních kapitol. V první kapitole je definována měnová unie a jsou vymezeny obecné důsledky členství v měnové unii.

Druhá kapitol uvádí charakteristiku eurozóny. Součástí této kapitoly je také popis maastrichtských kritérií, které jsou zakotveny v Maastrichtské smlouvě. Jsou zde také zakomponovány informace o jednotné evropské měně euro, Evropské centrální bance, členských zemích eurozóny, Paktu stability a růstu a záchranných mechanismech eurozóny.

Třetí kapitola je rozdělena do dvou částí. První část je věnována přípravám České republiky na vstup do eurozóny, kde je charakterizována současná úroveň hospodářské konvergence ČR s ostatními členy eurozóny. Druhá část kapitoly se zabývá plněním Maastrichtských konvergenčních kritérií ze strany ČR, a to od roku 2004 do 2019.

Hodnocení perspektivy členství ČR v eurozóně je věnována čtvrtá kapitola. Jsou zde zahrnuty názory politiků a veřejné mínění na otázku zda zavést euro v ČR. Dále

jsou v této kapitole uvedeny očekávané přínosy a náklady spojené se členstvím ČR v eurozóně.

Závěr práce shrnuje zjištěné poznatky a na základě těchto údajů je zhodnoceno, zda je Česká republika připravena pro vstup do eurozóny či nikoliv. Součástí závěru je doporučení, co by ČR měla udělat v případě, že by chtěla přijmout společnou evropskou měnu euro. Závěr je doplněn vlastním názorem autora této práce.

Seznam použitých zkratek

ČNB	- Česká národní banka
ČR	- Česká republika
ECB	- Evropská centrální banka
ECU	- Evropská měnová jednotka
ECOFIN	- Rada pro hospodářské a finanční věci
EHS	- Evropské hospodářské společenství
EMI	- Evropský měnový institut
EMU	- Evropská měnová unie
ERM	- Evropský mechanismus směnných kurzů
ES	- Evropská společenství
ESCB	- Evropský systém centrálních bank
ESM	- Evropský stabilizační mechanismus
EU	- Evropská unie
EUR	- Euro
HDP	- Hrubý domácí produkt
HMU	- Hospodářská měnová unie
OCA	- Teorie optimální měnové oblasti

1 Měnová unie

1.1 Definice měnové unie

Měnová unie je nejvyšší ekonomická integrace, která spočívá v převedení kompetencí státu v části monetární politiky[1] na nadnárodní instituce. Hlavním rysem této integrace je společná jednotná měna. Hlavním předpokladem je vyrovnání ekonomické úrovně, a to nejen členských států, ale i regionů uvnitř tohoto seskupení, neboť rozdílné výkonnosti by působily jako odstředivé síly a ty by vedly k měnové destabilizaci. (Kučerová, 2006)

V literatuře se můžeme setkat s různými definicemi měnové unie. Mezi nejčastější z nich, se kterými se můžeme setkat jsou:

„Forma ekonomické integrace dvou či více států s volným pohybem zboží, služeb, kapitálu a pracovních sil, jejímž vyvrcholením je nahrazení národních měn jednou společnou měnou, působící na celém teritoriu a plné přenesení národní měnové suverenity členských zemí na nadnárodní úroveň." (Žák, 1999, s. 403)

„Dvě nebo více zemí s jednotnou měnou nebo různými měnami s pevným vzájemným směnným kurzem sledovaným a kontrolovaným jednou centrální bankou (nebo několika centrálními bankami) s úzce koordinovanou měnovou politikou."[2] (Businessdictionary, 2017, vlastní překlad)

„Měnovou unii v současném evropském modelu lze v právním smyslu vymezit existencí jednotné měny (euro) a jednotnou centrální bankou (Evropská centrální banka), která je odpovědná za provádění jednotné měnové politiky." (Fričová, 2017)

Obecně se připraveností země na členství v měnové unii zabývá „teorie optimální měnové oblasti" (OCA), která určuje podmínky, jejichž splnění umožňuje skupině dvou či více zemí vzdát se svých národních měn a ustanovit euro jako svou národní měnu. Teorie OCA, jejíž zakladatelem je kanadský ekonom Robert Mundell, pohlíží na měnový kurz jako na důležitý nástroj hospodářské politiky umožňující adaptaci národní ekonomiky na asymetrický šok. Zabývá se zkoumáním alternativních mechanismů, které mohou nahradit výpadek kurzového nástroje v okamžiku, kdy se

[1] Monetární politika je souhrn opatření a zásad, které mají prostřednictvím měnových nástrojů prosazovat plnění měnových cílů

[2] „Two or more countries with a single currency, or different currencies having a fixed mutual exchange rate monitored and controlled by one central bank (or several central banks with closely coordinated monetary policies)."

ekonomika stane členem měnové unie. V závislosti na testech či atributech v měnové oblasti, lze posoudit vhodnost začlenění národní ekonomiky do integračního uskupení fungujícího na základě měnové unie s jednotnou měnou a měnovou politikou. (Ministerstvo financi, 2018a)

1.2 Obecné důsledky členství v měnové unii

Přínosy, spojené se členstvím v měnové unii, lze najít spíše v mikroekonomické rovině. Je možno identifikovat dva podstatné faktory působící na velikosti potenciálních přínosů. Jako prvním faktorem je odstranění transakčních nákladů, spojených s existencí národních měn. Druhý faktor je snížení nejistoty, spojené s neočekávanými změnami měnových kurzů. Z výše uvedeného je patrné, že hlavními příjemci přínosů jsou především podnikatelské subjekty, působící na jednotném vnitřním trhu a obyvatelé členských zemí měnové unie. Samozřejmě existují i přínosy v makroekonomické rovině, jako je růst vzájemné obchodní výměny, zvýšený příliv přímých zahraničních investic a zprostředkovaně vyšší dynamika ekonomického růstu. (Lacina a kol., 2007)

Studie *Jeden trh, jedna měna* (1990) shrnuje ekonomické důsledky procesu ekonomické a měnové integrace. Obsahuje potenciální přínosy a rizika spojená se zavedením jednotné měny. Studie vyjmenovává ekonomické kategorie (oblasti) v rámci národních ekonomik členských států, které budou pozitivně ovlivněny zavedením společné měny. (Commision of the European Communities, 1990)

Studie uvádí následující přínosy:

Transakční náklady a kurzové riziko. Zavedení jednotné měny eliminuje náklady spojené se směnou různých měn uvnitř HMU. V rámci měnové unie dochází k odstranění kurzové volatility[3], která podstatně snižuje nejistotu investorů. S tím také souvisí snižování úrokových sazeb, což by mělo vést k urychlení ekonomického růstu. (Rozmahel, 2006)

Cenová stabilita a transparentnost. Společná měnová politika zajišťuje větší cenovou stabilitu a transparentnost. Jedná se o jeden z hlavních cílů společné centrální banky v rámci měnové unie. Při dosahování cíle stanoveného centrální bankou by mělo za politické podpory a koordinované spolupráce vlád členských zemí vést ke snížení

[3] Volatilita označuje míru kolísání hodnoty aktiva nebo jeho výnosové míry.

inflace při relativně nízkých společných nákladech. V souvislosti s nízkou inflací je dále také spojena možnost snižování úrokových nominálních sazeb. (Rozmahel, 2006)

Veřejné finance. Jedním ze závazků členství v Hospodářské měnové unii (HMU) je provádět zodpovědnou a vzájemně koordinovanou fiskální politiku, to vede ke snižování rozpočtových schodků. Nižší úroky, zapříčiněné odstraněním kurzového rizika, snižují náklady spojené s financováním vládních výdajů pomocí emise státních dluhopisů. Společná měna a jednotný vnitřní trh má za následek zvýšení konkurence v oblasti vládních zakázek. To společně se zpřísněnou kontrolou rozpočtového chování jednotlivých vlád nutí sektory veřejných správ k vyšší efektivnosti. (Rozmahel, 2006)

Ztráta národních měn a autonomie měnových politik členských států. Společná měnová politika společné centrální banky omezí potenciální šoky, zapříčiněné nestabilitou měnových kurzů, popř. nekoordinovaných zemí, které pravděpodobně přetrvají i po zavedení jednotné měny. Ty budou odrazem rozdílného vnímání kredibility hospodářské politiky dané země z pozice investorů. (Rozmahel, 2006)

Postavení jednotné měny ve světovém měnovém systému. Nově zavedená společná měna se stane společně s americkým dolarem a japonským jenem jedním z vedoucích světových měn, což by mělo posílit význam nejen v oblasti ekonomické, ale i politické. (Rozmahel, 2006)

Na druhé straně je přechod na měnovou unii kromě přínosů spojen i s řadou nevýhod. Jedná se zejména o:

- ztrátu národní měnové suverenity (členské země měnové unie nemají možnost provádět samostatnou měnovou politiku),
- ztrátu možnosti regulovat ekonomiku pomocí úrokových sazeb,
- ztrátu měnového kurzu jako nástroje hospodářské politiky,
- velké finanční náklady spojené se zaváděním společné měny,
- ztrátu určité autonomie v oblasti fiskální politiky.

2 Eurozóna

2.1 Definice eurozóny

Eurozóna je výsledkem dlouhodobého procesu měnové integrace. Můžeme jí vymezit jako geografický a hospodářský region. Skládá se z jednotlivých zemí Evropské unie, které v plném rozsahu přijaly euro jako svou národní měnu.

„Země patřící do eurozóny používají jako společnou měnu euro a uplatňují společnou měnovou politiku, která je řízena Evropskou centrální bankou se sídlem ve Frankfurtu nad Mohanem.“ (Superia.cz, 2018)

Společnou měnovou politiku má na starosti Evropská centrální banka (ECB)[4]. Ta může jako jediná instituce v Evropské unii ovlivňovat měnovou politikou kurs eura vůči třetím státům a reagovat tak na vývoj evropského hospodářství. (Evropa2045, 2018)

2.2 Proces vzniku eurozóny

Myšlenka intenzivnější měnové integrace byla v bývalém Evropském hospodářském společenství nastolena na konci osmdesátých let po přijetí Jednotného evropského aktu, který vytyčil cestu k plnému integrování jednotného vnitřního trhu. V tomto světle se jednotná měna jevila jako jeden ze základních atributů jednotného vnitřního trhu. Politickými kroky k vytvoření této měnové integrace byly zejména zasedání Evropské rady v Hannoveru v roce 1988 (Česká národní banka, 2018). Zde byl sestaven **Výbor pro hospodářskou a měnovou spolupráci.** Tento výbor měl pod vedením Jacquese Delorse vypracovat plán přechodu členských zemí Evropského společenství k hospodářské a měnové unii. Tento plán lze nazývat taktéž jako **Delorsova zpráva**. Tato zpráva vymezovala **3 etapy** přechodu na měnovou unii. (Kunešová a kol., 2005)

Na základě této zprávy rozhodla Evropská rada, že **první etapa** měnové unie by měla být zahájena 1. července 1990. K tomuto dni byla zrušena veškerá omezení pohybu kapitálu mezi členskými státy. (Evropská centrální banka, 2018)

Přesnější průběh druhé a třetí etapy byl formulován ve Smlouvě o založení Evropského společenství[5], která vstoupila v platnost od 1. 11. 1993. Tato smlouva

[4] Viz. Kapitola 2.4 práce
[5] Od 1. 11. 2009 byl Lisabonskou smlouvou přejmenována na Smlouvu o fungování Evropské unie

stanovila, že měnová unie bude spuštěna 1. ledna 1999. Smlouva zároveň zahrnovala podmínky vstupu, které brání vstupu do eurozóny těm zemím, které mají problémy s cenovou stabilitou. (Baldwin a Wyplosz, 2013)

Druhá etapa probíhala v letech 1994 – 1998 a byla spojena se vznikem Evropského měnového institutu (EMI). Za úkol měla posílit spolupráci mezi centrálními bankami a koordinace měnových politik jednotlivých zemí. Prováděla také přípravy nezbytné k ustanovení Evropského systému centrálních bank (ESCB), jednotné měnové politiky a ke vzniku jednotné měny. V prosinci 1995 bylo rozhodnuto o použití pojmu „euro“, pro pojmenování nové evropské měnové jednotky, která měla být zavedena ve třetí etapě. Také bylo potvrzeno, že 1. ledna 1999 bude zahájena třetí etapa HMU. V této fázi bylo vybráno 11 zemí, které směly vstoupit do třetí etapy. (Evropská centrální banka, 2018)

Ve **třetí etapě** (1999 – 2002) byl EMI vystřídán Evropskou centrální bankou, která dohlížela na jednotlivé měnové politiky. S touto etapou je také spojeno vyhlášení maastrichtských kritérií a neodvolatelné zafixování směnných kurzů měn jedenácti členských zemí, které vstoupili do třetí etapy a jako první se účastnili Měnové unie. (Evropská centrální banka, 2018)

Průběh třetí etapy byl rozdělen do tří fází. V první fázi byl sestaven a schválen seznam zemí, které splňují maastrichtská kritéria a chtějí vstoupit do měnové unie. V druhé fázi byly měny členských zemí pevně zafixovány a tím byla vytvořena neúplná měnová unie. V této fázi bylo ECU nahrazeno eurem. Ve třetí fázi poslední etapy v procesu vytváření EMU se začalo používat euro i v hotovostním oběhu a národní měny byly postupně stahovány z oběhu. (Kunešová a kol., 2005)

2.3 Společná měna euro

Měnová jednotka euro má mezinárodní zkratku EUR. Jako symbol je používáno řecké písmeno epsilon, odrážející evropský charakter měny. Dvojitá vodorovná čára uvnitř tohoto písmene symbolizuje stabilitu této měny. (Česká národní banka, 2017a)

Euro je název společné měny, které v roce 1999 zavedlo 11 států EU: Belgie, Nizozemsko, Lucembursko, Itálie, Finsko, Francie, Irsko, Německo, Rakousko, Španělsko a Portugalsko. V následujících letech tuto měnu přijalo dalších 8 států: Řecko, Slovinsko, Kypr, Malta, Slovensko, Estonsko, Lotyšsko a Litva. Kromě výše zmíněných členských států eurozóny používají euro i další země a území, které mají

uzavřené dohody s Evropskou unií. Mezi takové země můžeme zařadit Monako, Vatikán, San Marino a Andoru. (Ministerstvo financí, 2013a)

1. ledna 1999 se událo oficiální zrození eura. Pro běžného občana nepředstavovala událost žádnou zásadní změnu. V oběhu nadále zůstávaly národní mince a bankovky. Nová zavedená měna euro existovala pouze v bezhotovostní podobě na bankovních účtech. Na používání bezhotovostních transakcí v nové měně se vztahoval princip „žádné přikazování, žádné zakazování“, který ponechával využívání eura v kompetenci podniků a domácností. Povinnost používání eura se omezilo pouze na novou emisi státního dluhu a na operace centrálních bank v členských zemích eurozóny. (Dědek, 2013c)

Od 1. Ledna 2002, po uplynutí předchozího tříletého období, byla ve všech členských zemích eurozóny současně zahájena výměna hotovostí za eurové bankovky a mince. Duální oběh byl stanoven na dva měsíce, kdy v jeho průběhu postupně mizely z oběhu dosluhující národní bankovky a mince, jejichž místo nahradilo euro. (Dědek, 2013c)

Za měnové záležitosti v EU odpovídá nezávislá **Evropská centrální banka (ECB).** Mimo provádění měnové politiky EU, ECB má také za úkol spravovat jednotnou měnu a udržovat cenovou stabilitu.

Společná měna euro je emitována v bankovkách a mincích. **Eurobankovky** jsou k dispozici v sedmi různých nominálních hodnotách: 5 €, 10 €, 20 €, 50 €, 100 €, 200 € a 500 €. Každá bankovka má své vlastní zabarvení a rozměry, také jsou eurobankovky ve všech zemích eurozóny identické, bez ohledu na to, kde byly vytištěny. Na každé bankovce jsou vyobrazeny architektonické styly. Na přední straně jsou okna a brány, které slouží jako symboly otevřenosti ducha. Na druhé straně jsou mosty, jako metaforické vyjádření komunikace mezi lidmi. Návrh vzhledu vytvořil Robert Kalina, který vyhrál celoevropskou soutěž návrhů eurobankovek. **Euromince** jsou vydávány v osmi nominálních hodnotách: 1 eurocent, 2 eurocenty, 5 eurocentů, 10 eurocentů, 20 eurocentů, 50 eurocentů, 1 euro a 2 eura. Na rubu 1, 2 a 5 centů je znázorněna část zemského glóbu, na které se nachází evropský kontinent. Co se týče euromincí hodnoty 10, 20 a 50 centů, 1 a 2 eura, ty zobrazují Evropský kontinent. Všechny mince mají společnou stranu a národní stranu, která vypadá podle toho, kde byla vyrobena. Na všech mincích je vyobrazeno dvanáct unijních hvězd. (Placák, Euroskop, 2017)

2.4 Evropská centrální banka

V 90. letech se v Evropě objevila nová filozofie centrálního bankovnictví, v níž se nezávislost centrálních bank na politickém procesu stala hlavní součástí kultury měnové stability. Jako výsledkem této filozofie byl vznik Evropské centrální banky dne 1. června roku 1998.

Dle článku 282 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie je *„Evropská centrální banka (ECB) a národní centrální banky Evropský systém centrálních bank (ESCB). ECB a národní centrální banky členských států, jejichž měnou je euro, tvoří Eurosystém.“*

Při vzniku ECB činil její základní kapitál 5 miliard EUR. Sídlem ECB bylo určeno ve Frankfurtu nad Mohanem. Tento aspekt mimo jiné také napomohl plynulému přechodu činnosti EMI na ECB. Evropská centrální banka má výkonnou radu s prezidentem, viceprezidentem a čtyřmi dalšími předními odborníky a je jmenována Evropskou radou po dobu osmi let. Tato Evropská centrální banka má 3 rozhodovací orgány. A to **Rada guvernérů**, **Výkonná rada** a třetí rozhodovací orgán ECB je **Generální rada**.

Tabulka č. 1: Evropská centrální banka

Evropská centrální banka	
Sídlo	Frankfurt nad Mohanem
Složení	**Výkonná rada** – prezident ECB, viceprezident ECB a 4 další členové rady
	Rada guvernérů = Výkonná rada ECB a guvernéři národních centrálních bank států eurozóny
	Generální rada – prezident ECB, viceprezident ECB a guvernéři národních centrálních bank členských států EU
Funkční období	členové Výkonné rady na 8 let bez opakování
Hlavní funkce	udržovat stabilitu cen v eurozóně a vést měnovou politiku
Předseda	jmenován na 8 let bez možnosti opakování

Zdroj: Euroskop, 2018

Orgány Evropské centrální banky:

Výkonná rada je nejvyšším orgánem Evropské centrální banky. Tento orgán je složen z viceprezidenta ECB, prezidenta ECB a čtyř dalších členů rady. Jmenování všech členů Výkonné rady je prováděno na základě dohod vlád zemí eurozóny.

Hlavním úkolem rady je provádění měnové politiky na základě přijatých rozhodnutí Rady guvernérů. Vydává pokyny národním centrálním bankám států eurozóny, které se podle nich musí řídit. Mezi další úkoly patří řízení běžných činností ECB a vykonávání pravomocí svěřených Radou guvernérů (například regulatorní činnosti). (Pospíšil, 2009)

Rada guvernérů je považována za rozhodovací orgán. Skládá se z šesti členů Výkonné rady (viceprezident ECB, prezident, ECB a čtyři další členové rady) a guvernérů šestnácti centrálních bank států eurozóny. Zasedá obvykle dvakrát měsíčně v budově Eurotower, která se nachází ve Frankfurtu nad Mohanem. Na prvním zasedání rada vyhodnocuje vývoj měnové a hospodářské situace v eurozóně a přijímá měnové politické rozhodnutí. Druhé zasedání je spojeno se řešením ostatních otázek spojených s úkoly a činnostmi Eurosystému a ECB. (Pospíšil, 2009)

Hlavními úkoly Rady guvernérů je přijímání obecných zásad a rozhodnutí o činnostech, kterými byl pověřen Eurosystémem a provádění měnové politiky eurozóny. Zahrnuté je rozhodování o klíčových úrokových sazbách, zaměření měnové politiky a vytváření měnových rezerv Eurosystému. Také jsou přijímané obecné zásady pro provádění těchto rozhodnutí. (Pospíšil, 2009)

Generální rada se skládá z prezidenta ECB, viceprezidenta ECB a guvernérů národních centrálních bank všech 28 členských států EU. Tento orgán je vytvořen pouze na přechodnou dobu a plní úkoly převzaté od EMI, z důvodů existence členských států EU, které nezavedly euro jako svou národní měnu. Generální rada ECB bude rozpuštěna v okamžiku, kdy všechny členské státy EU zavedou euro. (Pospíšil, 2009)

Úkoly Generální rady jsou sestavování výročních zpráv ECB, shromažďování statistických informací, vykazování operací národních centrálních bank a stanovování pravidel potřebných pro standardizaci účtování. Dalšími úkoly jsou přijímáni opatření týkajících se upisování základního kapitálu ECB a stanovování směnných kurzů měn členských zemí, které si vyjednaly výjimku pro zavedení evropské měny euro. (Pospíšil, 2009)

2.5 Členské země eurozóny

Eurozóna má v roce 2018 19 členských států, ve kterých je zahrnuto 11 zakládajících států, které vstoupily do eurozóny 1. ledna 1999. Tyto zakládající státy jsou: Belgie, Nizozemsko, Lucembursko, Itálie, Finsko, Francie, Irsko, Německo, Rakousko, Španělsko a Portugalsko. (Europa, 2017)

Proces rozšiřování eurozóny pokračuje 1. ledna 2001 kdy bylo přijato Řecko. Další zemí bylo Slovinsko, které bylo přijato 1. ledna 2007 a bylo první zemí bývalého východní bloku přijaté do eurozóny. 1. ledna 2008 došlo k dalšímu rozšíření o Maltu a Kypr. Rok poté přijalo euro jako svou měnu také Slovensko. Následujícími zeměmi byly: 1. ledna 2011 Estonsko, 1. ledna 2014 Lotyšsko a 1. ledna 2015 Litva. (Dědek, 2015a)

Členské země EU se zavázaly, že v budoucnosti přijmou jednotnou měnu. Británie a Dánsko mají ale výjimku uvedenou ve smlouvě o fungování EU, takže se jako jediní dva členové unie k eurozóně připojit nemusí. Zatímco Dánsko je již součástí mechanismu směnných kurzů ERM II, ve kterém země musí před přijetím eura strávit nejméně dva roky, Británie v roce 2016 odhlasovala v referendu odchod z EU. Dne 29. března 2017 Británie oficiálně oznámila, že hodlá vystoupit z EU na základě článku 50 Lisabonské smlouvy. Ostatní země zatím nesplnily podmínky pro přijetí eura. K těmto státům patří Švédsko, Bulharsko, Česká republika, Chorvatsko, Maďarsko, Polsko a Rumunsko. (Europa, 2017)

Obrázek č. 1: Mapa eurozóny

Zdroj: europa.eu, 2017

Obrázek č. 1 znázorňuje mapu Evropy na nichž jsou barevně znázorněny státy, které jsou členy EU a eurozóny. Žlutě označené státy představují státy, které jsou členskými státy EU a zároveň eurozóny. Oranžově označené státy vymezují státy, které patří mezi členské státy EU, ale ještě nepřijaly euro. Státy se zelenými barvami jsou státy, které jsou členskými státy EU a rozhodly se pro neúčast v eurozóně (tzv. „opt-out").

2.6 Maastrichtská konvergenční kritéria

Na počátku 90. let se makroekonomická situace v jednotlivých zemích Evropského společenství velmi lišila. Německo, tradičně zaměřené na cenovou stabilitu mělo obavy z nepřipravenosti některých zemí na přijetí společné měny. Z tohoto důvodu Německo trvalo na vytvoření tzv. „výběrového procesu“, který měl za úkol ověřit ekonomickou stabilitu zemí žádajících o vstup. Tyto pravidla se později začala nazývat „konvergenční kritéria“. (Baldwin a Wyplosz, 2013)

Podmínky pro přijetí za člena eurozóny jsou upraveny ve Smlouvě o fungování EU[6], která je též známá jako Maastrichtská smlouva, z důvodů podepsání smlouvy ve městě Maastrichtu. Ekonomická kritéria posuzují připravenost uchazečské země na členství v hospodářské a měnové unii. Tyto podmínky jsou také známá jako maastrichtská kritéria. (Dědek, 2013a)

Hodnocení konvergenčních kritérií provádí Evropská centrální banka a Evropská komise. Hodnocení je vydáváno v dokumentech nazývaných Konvergenční zprávy. Je prováděno pravidelně v dvouletých intervalech, nebo na požádání uchazečské země. K přijetí do eurozóny je nezbytné splnění všech maastrichtských kritérií současně. (Dědek, 2013a)

2.6.1 Kritérium cenové stability

Kritérium cenové stability, uvedené v čl. 140 odst. 1 první odrážce Smlouvy o fungování Evropské unie uvádí, že *„členský stát vykazuje dlouhodobě udržitelnou cenovou stabilitu a průměrnou míru inflace měřenou v průběhu jednoho roku před provedeným šetřením, jež nepřekračuje o více než 1,5 procentního bodu míru inflace nejvýše tří členských států, které v oblasti cenové stability dosáhly nejlepších výsledků. Inflace se měří pomocí indexu spotřebitelských cen na srovnatelném základě s přihlédnutím k rozdílnému vymezení pojmů v jednotlivých členských státech.“*

Hlavním motivem zavedení tohoto kritéria je obava, že by měnová unie mohla mít inflační dopady, pokud by vstoupila země s rozdílnou inflací. Země s nižší inflací by na svůj vstup do měnové unie doplatila, jelikož měnová politika společné centrální banky bude odrážet průměrné představy všech členských zemí měnové unie. Dalším důvodem pro vznik tohoto kritéria je předejít obavě, že země upřednostňující nižší inflaci by byla

[6] Článek 140 odst. 1 Smlouva o fungování EU

přehlasována při rozhodování o budoucím přístupu k inflaci ve společné centrální bance, nesla by vyšší náklady, které jsou s vyšším růstem cenové hladiny spojeny. (Lacina, 2007)

2.6.2 Kritérium konvergence úrokových sazeb

Dle čl. 140 odst. 1 čtvrté odrážce ve Smlouvě o fungování EU kritérium konvergence úrokových sazeb znamená *„že v průběhu jednoho roku před šetřením průměrná dlouhodobá nominální úroková sazba členského státu nepřekračovala o více než 2 procentní body úrokovou sazbu nejvýše tří členských států, které dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků. Úrokové sazby se zjišťují na základě dlouhodobých státních dluhopisů nebo srovnatelných cenných papírů, s přihlédnutím k rozdílnému vymezení pojmů v jednotlivých členských státech.“*

Podle Oldřicha Dědka hlavním cílem tohoto kritéria je zhodnotit trvalost konvergence. Logika by spočívala v opoře učení o efektivních kapitálových trzích. Sbližování úrokových sazeb ČR s eurozónou by mělo pomoci předejít razantní změně v cenách dlouhodobých dluhopisů pro vstup země do eurozóny v důsledku odstranění kurzového rizika. (Dědek, 2013a)

2.6.3 Kritérium kurzové stability

Myšlenkou třetího kritéria je posoudit schopnost udržet měnový kurz uchazečské země ve vztahu k euru v rámci tzv. „fluktuačního pásma“. Uchazečské země se musí zúčastnit po dobu dvou let kurzového mechanismu ERM II, který stanovuje fluktační pásmo ± 15 %. (Baldwin a Wyplosz, 2013)

Toto kritérium má vytvořit jistotu stále fixace směnného kurzu národní měny vůči euru. Kritérium bylo vytvořeno v době, kdy kurzy členských měn zapojených do mechanismu byly udržovány uvnitř tzv. úzkých fluktuačních pásem ERM ± 2,25 %. Ke změně mechanismu na ERM II došlo v roce 1993 z důsledku měnové turbulence z let 1992-93. Toto kurzové uspořádání vážným způsobem narušilo představy kurzové stability a zapříčinilo nejasnosti jak aplikovat původní dikci kritéria v nových podmínkách. (Dědek, 2013a)

2.6.4 Kritérium udržitelnosti veřejných financí

Existuje mnoho způsobů jak mohou veřejné finance ohrozit cenovou a finanční stabilitu eurozóny. Jedním z nich je vysoký rozpočtový deficit, který způsobuje

poptávkově taženou inflaci a vytlačuje investice ze soukromého sektoru. Narůstající dluh může způsobit krizi vládních financí, což by mohlo vést k poškozování důvěryhodnosti eura. Cílem tohoto kritéria je předejít uvedeným rizikům tím, že se členy eurozóny stanou pouze země s nízkým státním zadlužením. (Dědek, 2013a)

Kritérium dlouhodobě udržitelného stavu veřejných financí se skládá ze dvou částí a to z kritéria veřejného deficitu a kritéria veřejného dluhu.

*„**Kritérium veřejného deficitu** znamená, že poměr plánovaného nebo skutečného schodku veřejných financí k hrubému domácímu produktu v tržních cenách nepřekročí 3 %, kromě případů, kdy buď poměr podstatně klesl, nebo se neustále snižoval, až dosáhl úrovně, která se blíží referenční hodnotě, anebo překročení nad referenční hodnotu bylo pouze výjimečné a dočasné a poměr zůstává blízko k referenční hodnotě. Veřejný deficit znamená deficit, vztahující se k ústřední vládě včetně regionálních a místních úřadů a fondů sociálního zabezpečení, s výjimkou komerčních operací, definovaných v Evropském systému makroekonomických účtů.“* (Česká národní banka, 2018c)

*„**Kritérium veřejného dluhu** znamená, že poměr veřejného dluhu v tržních cenách k hrubému domácímu produktu nepřekročí 60 %, kromě případů, kdy se poměr dostatečně snižuje a blíží se uspokojivým tempem k referenční hodnotě. Veřejný dluh znamená hrubý úhrn dluhů v nominálních hodnotách na konci roku, konsolidovaných uvnitř a mezi jednotlivými odvětvími státního sektoru.“* (Česká národní banka, 2018c)

2.7 Pakt stability a růstu

Pakt stability a růstu byl schválen v červnu 1997 Evropskou radou v Amsterodamu. Důvodem byly obavy z nedodržování zodpovědné rozpočtové politiky v průběhu členství v měnové unii. (Dědek, 2013b)

Tento pakt zavazuje státy měnové unie dodržovat maastrichtská kritéria i v době členství. To má za následek udržování rozpočtů ve střednědobém období blízko vyrovnaným, nebo v přebytku. Díky tomu členské státy mohou počítat s cyklickými fluktuacemi při udržování veřejného deficitu pod 3 % HDP. Deficity, které překročí tento limit jsou považovány za nadměrné, výjimkou jsou případy, kdy se jedná o přechodný, nebo vnikl-li za výjimečných okolností. (Česká národní banka, 2018d)

Od podzimu 2004 do cca poloviny roku 2005 proběhla revize Paktu stability růstu, jejímž výstupem byla novelizace příslušných nařízení Evropské Rady. Výsledkem procesu je posílení preventivní části[7] a oslabení části represivní[8]. (Česká národní banka, 2018d)

Pakt stability a růstu se skládá ze čtyř částí:

- *„definice nadměrného deficitu,*
- *preventivní části zaměřené na povzbuzení vlád, aby se vyhnuly „nadměrným deficitům“,*
- *nápravné části, které předepisují, jak by měly vlády reagovat na nedodržení maximální výše deficitu, a zahrnutí použití sankcí,*
- *sankce.“* (Baldwin a Wyplosz, 2013, s. 497)

Nadměrný deficit je v Paktu stability a růstu považován za stav, kdy deficit překračuje 3% hrubého domácího produktu (HDP). Kvůli ponechání prostoru pro fungování vestavěných stabilizátorů Pakt používá střednědobý rozpočtový horizont. Ten je chápán jako období tří let, v němž by členské státy měnové unie měly dosahovat „vyrovnaných nebo přebytkových rozpočtů“. V Paktu je také zmínka o situaci v období recese, kdy může dojít k rychlému vzniku deficitu, aniž by byla vláda jakkoli zasáhnout. Proto jsou zde definovány i výjimečné případy, kdy povinnosti, které z nich vyplývají, nemusí být splněny. Jako výjimečný stav lze považovat schodek převyšující 3 % hranici DPH, za předpokladu, že HDP dané země se propadlo v daném roce nejméně o 2 % HDP. V případě kdy reálné HDP pokleslo o méně než 2 %, ale více než 0,75 %. Pakt rozeznává tuto krizi jako méně závažného charakteru. Země musí prokázat, že se jedná o výjimečnou recesi, která přišla náhle nebo v rozporu s očekávanými trendy. V události, kdy došlo ke snížení produkce o méně než 0,75 %, nelze uznáni výjimečného stavu nárokovat. (Baldwin a Wyplosz, 2013)

Cílem **preventivní části** Paktu je zajistit, aby členské země realizovaly disciplinovanou fiskální politiku. Pakt může vyvinout nátlak formou „přátelského nátlaku“ nazvaného společný dohled. Ochranná ruka se zaměřuje na vzájemnou diskusi ministrů financí o fiskální politice každé jednotlivé země v naději, že postačí na

[7] např. diferencování střednědobého rozpočtového cíle podle jednotlivých zemí, minimální každoroční úpravy cyklicky očištěné rozpočtové pozice
[8] např. prodloužení některých lhůt či zohlednění nepředvídaných hospodářských okolností a dalších relevantních faktorů

dodržení rozpočtové disciplíny. Prevence má předcházet potřebě reálných zásahů, a tedy nutnosti podřídit se politicky citlivým sankcím. (Baldwin a Wyplosz, 2013)

Nápravná část uvádí, že když země nesplňuje požadavky Paktu, předpokládá se, že Rada pro hospodářské a finanční věci (ECOFIN) vytvoří nátlak na danou zemi. Proces začíná „včasným varováním" za předpokladu, že ECOFIN předpoví v blízké době nadměrný deficit dané země. Společně s varováním obdrží daná země i doporučení, které musí dodržet, aby zamezila vzniku deficitu. Již tento krok znamenající omezení národní suverenity, resp. hrozba objevení se na „listině hříšníků", by měl být dostatečnou hrozbou pro kredibilitu národní vlády. Včasné varování tedy může být vnímáno jako politický ruční granát. (Baldwin a Wyplosz, 2013)

Poslední část Paktu je věnována **sankcím** zemím, které nepřijmou opatření k nápravě a nesníží svůj deficit pod 3% HDP v termínu určeném Radou. Sankce může být vnímána jako „politická atomová bomba" a je představována kaucím ve prospěch Komise. Vklad začíná na 0,2% HDP a roste o 0,1% nadměrného deficitu až k maximální částce 0,5% HDP. Rozpis pokut je uveden v následující tabulce. (Baldwin a Wyplosz, 2013)

Tabulka č. 2: Rozpis pokut

Výše deficitu (v % HDP)	Výše pokuty (v % HDP)
3	0,2
4	0,3
5	0,4
6+	0,5

Zdroj: vlastní zpracování dle Baldwin a Wyplosz (2013)

Výše uvedená kauce trvá do doby odstranění nadměrného deficitu. V případě, že nedojde k nápravě do dvou let, kauce propadne.

2.8 Pakt euro plus

Na vznik tohoto paktu se dohodli hlavy států a předsedové vlád zemí eurozóny v roce 2011. Připojily se k němu také Bulharsko, Litva, Dánsko, Lotyšsko, Polsko a Rumunsko. Cílem vzniku paktu bylo posílit hospodářský pilíř měnové unie, dosáhnout nové kvality koordinace hospodářských politik a posílit konkurenceschopnost. (Evropská rada, 2011)

Nicméně i když se vláda ČR stavěla k návrhům Paktu pozitivně, rozhodla se, že Česká republika se k němu zatím nepřipojí. Důvodem bylo zejména to, že ČR k vlastní přípravě Paktu přizvána nebyla a některé dopady Paktu jsou prozatím nejasné, např. v daňové oblasti. Ze zemí EU k Paktu dále nepřistoupily Velká Británie, Švédsko a Maďarsko. K Paktu je však možné přistoupit i v budoucnu. (Česká národní banka, 2018b)

Pakt euro plus je konzistentní s již existujícími ekonomickými nástroji či návrhy jako je například Strategie Evropa 2020[9] a Pakt stability a růstu. Pakt navazuje na ně vytyčením ambicióznějších politických cílů na nejvyšší politické úrovni, a to v několika klíčových oblastech. (Česká národní banka, 2018b)

Návrh sleduje čtyři základní cíle:

- *„podpořit konkurenceschopnost,*
- *podpořit zaměstnanost,*
- *přispívat k udržitelnosti veřejných financí,*
- *posílit finanční stabilitu"*. (Evropská rada, 2011)

Pro každou tuto oblast pakt naznačuje směrnice realizace. Pro konkurence schopnosti je to např. zvyšování pružnosti trhu práce a otevírání chráněných sektorů, v oblasti zaměstnanosti je mezi jiným doporučena podpora systémů „flexi jistoty" a celoživotní vzdělání, v oblasti veřejných financí je zmiňováno zavedení dluhové brzdy či provedení reforem penzijních a sociálních systémů, v oblasti finanční stability je požadován pokrok v reformách dohledového a regulatorního rámce. (Ministerstvo financí, 2018b)

2.9 Záchranné mechanismy eurozóny

Finanční problémy řecké ekonomiky, které s výrazně začaly projevovat od roku 2008 a následná tzv. dlužnická krize eurozóny vyvolaly v eurozóně potřebu vytvořit tzv. záchranné mechanismy. Jejich cílem je pomoci členským zemím eurozóny, které se dostanou do závažných finančních problémů. Finanční pomoc ze záchranných mechanismů je vždy spojena s podmínkami, které požadují po příslušné ekonomice výrazná úsporná opatření a strukturální reformy (Dědek, 2015b).

[9] Strategie Evropa 2020 představuje hlavní hospodářskou reformní agendu Evropské unie s výhledem do roku 2020.

Záchranný mechanismus eurozóny zahrnuje více nástrojů, k nejvýznamnějším z nich patří Evropský stabilizační mechanismus (*European Stability Mechanism*, ESM). Tento nástroj představuje finanční fond, který je zapojený do programů preventivní pomoci, poskytuje členským zemím eurozóny půjčky a přímou pomoc jejich bankám v případě závažných finančních problémů. Každá nová členská země eurozóny má povinnost zapojit se do ESM. Toto zapojení z právního hlediska nepředstavuje dodatečné kritérium pro vstup do eurozóny, ale každá nová členská země musí akceptovat závazky z kapitálové účasti v ESM, to znamená vložit stanovený kapitál do ESM a další výrazně větší kapitál do ESM upsat. Bývalý národní koordinátor pro zavedení eura Oldřich Dědek na portálu spravovaném Ministerstvem financí ČR uvádí: *„Nelze se totiž jen jednostranně podílet na výhodách společné měny a přitom se vyhýbat nákladům na upevňování její dlouhodobé stability.“* (Dědek, 2015b).

Podíl každé členské země eurozóny na kapitálu ESM vychází z jejího podílu na základním kapitálu ECB. Členské státy eurozóny, jejichž HDP na obyvatele je nižší než 75 % průměru EU, budou moci po dobu 12 let od svého vstupu do eurozóny využívat dočasné úpravy (podrobněji např. Měsíčník EU aktualit, 2012, s. 11). Kapitálové příspěvky členských zemí eurozóny do ESM uvádí příloha A.

3 Příprava České republiky na vstup do eurozóny

Jak již bylo zmíněno v úvodu této práce, od 1. 5. 2004 se Česká republika stala členem Evropské unie a zavázala se tím ke vstupu do eurozóny Aktem o přistoupení České republiky k EU. Musí tedy podnikat kroky k tomu, aby byla na přistoupení k eurozóně co nejdříve připravena. Stanovení termínu vstupu však závisí na vládě členského státu a na jeho připravenosti. Případné neplnění konvergenčních kritérií nemá prozatím pro ČR žádné přímé důsledky. Výjimkou je kritérium udržitelnosti veřejných financí.

Základní zásady zavedení eura v ČR byly formulovány již před vstupem ČR do EU. V říjnu 2003 byla schválena tzv. „Strategie přistoupení České republiky k eurozóně“[10], která vycházela ze záměru přijmout euro k 1. ledna 2010. Tento termín byl ale v roce 2006 odsunut na neurčito důsledkem rozhodnutí vlády a ČNB nevstupovat do mechanismu směnných kurzu ERM II. Důvodem byly také problémy s plněním některých konvergenčních kritérií ČR. Z tohoto důvodu došlo v roce 2007 k zatím poslednímu přehodnocení Strategie. Tato Strategie se věnuje problematice rizik a výhod vstupu do eurozóny a nastiňuje východiska procesu integrace ČR do eurozóny. V závěru doporučuje *„zavedení společné měny euro, jakmile pro to budou vytvořeny vhodné ekonomické podmínky, zejména realizace procesu nominální i reálné konvergence české ekonomiky s ekonomikou eurozóny včetně provedení nutných strukturálních reforem.“*[11] (Národní konvent, 2017)

3.1 Hospodářská konvergence ČR k eurozóně

Plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií není jediným klíčovým faktorem při rozhodování o termínu vstupu do eurozóny. Pro stanovení přesného termínu vstupu je nutné nejdříve dosáhnout odpovídající úrovně hospodářské konvergence ČR s ostatními členy eurozóny.

Mezi základní přímé ukazatele sladěnosti patří vývoj domácí ekonomické aktivity, měnového kurzu a úrokových sazeb ve srovnání s eurozónou. Konvergence v ekonomické úrovni a cenové hladině přispívá k tomu, že v ekonomice budou probíhat podobné dlouhodobé procesy a nebude docházet k zásadně odlišnému rovnovážnému

[10] Strategie přistoupení České republiky k eurozóně (2003); Schváleno usnesením vlády ČR ze dne 13. října 2003 č. 1026.
[11] čl. 140 Smlouvy o fungování EU a Protokol č. 13

vývoji oproti eurozóně. Dosažení vysoké synchronizace ekonomického vývoje v průběhu cyklu zvyšuje pravděpodobnost, že bude v budoucnu společná měnová politika odpovídat potřebám jednotlivých zemí. Udržitelnost sladěného cyklického vývoje je přitom v delším období podmíněna podobností ekonomické struktury i dostatečným stupněm konvergence v úrovni úrokových sazeb. (Česká národní banka, 2017b)

Obrázek č. 2 ukazuje vysokou sladěnost ekonomických aktivit ČR s eurozónou. Při srovnání ČR s vybranými sousedními ekonomikami je na obrázku 2 zřetelná výrazná dlouhodobá sladěnost ekonomických aktivit s Německem. Ke sladěnosti ČR a Slovenska dochází až od roku 2010, tedy rok po vstupu Slovenska do eurozóny. Základní pilíře sladěnosti ekonomických aktivit jsou dány vzájemnou obchodní a vlastnickou provázaností. Český export míří ze dvou třetin do zemí eurozóny. Čtyři pětiny zásoby přímých zahraničních investic pochází z eurozóny a její rezidenti tak odpovídají za čtvrtinu tvorby hrubé přidané hodnoty v ČR. (Národní konvent, 2017)

Obrázek č. 2: Sladěnost ekonomických aktivit ČR s eurozónou, Německem a Slovenskem

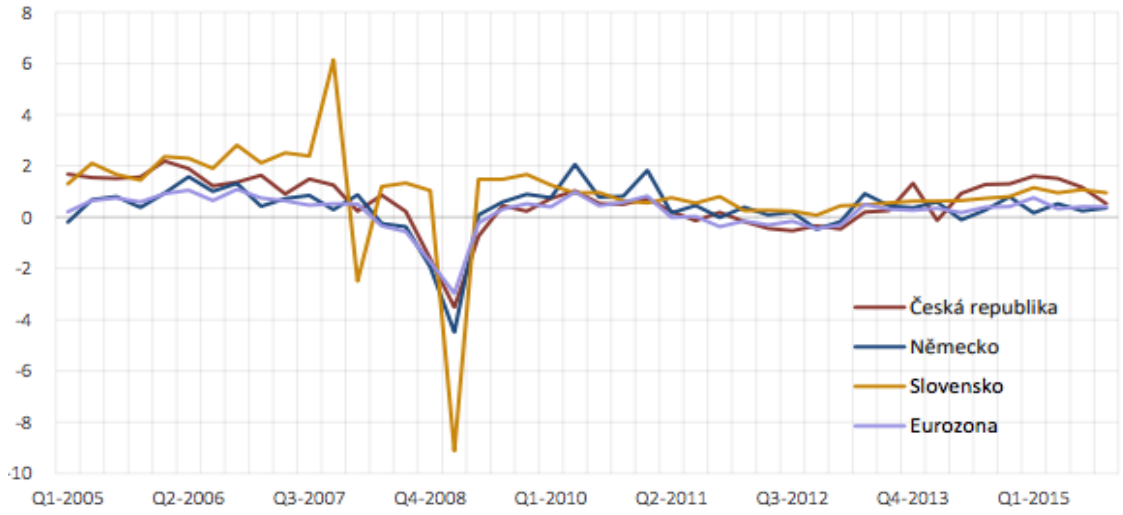

Zdroj: Interní analýza dat OECD

Ukazatel pro posouzení podobnosti české ekonomiky s eurozónou je dosažený **stupeň reálné ekonomické konvergence**[12]. Česká ekonomika se reálně přibližovala k eurozóně do roku 2008. Tento trend byl pozastaven globální finanční a následně ekonomickou krizí. K znovuobnovení ekonomického růstu došlo až od roku 2013 (obrázek č. 4).

[12] Reálná ekonomická konvergence je chápán jako ukazatel hrubého národního produktu na obyvatele vyjádřený v paritě kupní smlouvy a relativní cenové úrovně hrubého domácího produktu k zemím eurozóny.

Obrázek č. 3 ukazuje stupeň konvergence vybraných zemí EU k eurozóně v ekonomické úrovni měřené ukazatelem HDP na obyvatele v paritě kupní síly. V roce 2016 dosáhla úroveň hrubého domácího produktu na hlavu v České republice 82,5 % průměru eurozóny. (Ministerstvo financí ČR a Česká národní banka, 2017)

Obrázek č. 3: Stupeň ekonomické konvergence vybraných států k eurozóně v roce 2016

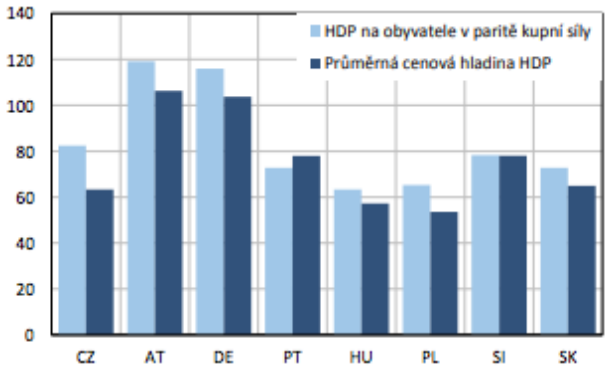

Zdroj: Eurostat (2017a). Výpočet ČNB

Obrázek č. 4: Růst reálného HDP v České republice a eurozóně

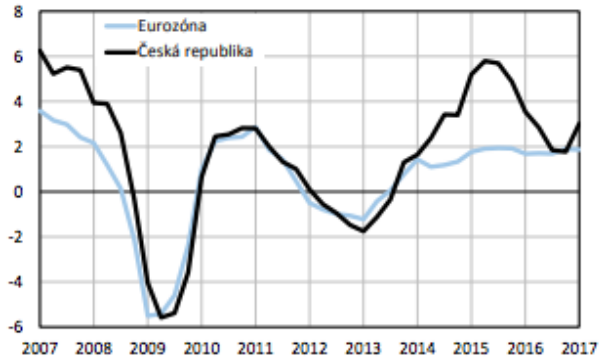

Zdroj: Eurostat (2017b). Výpočet ČNB

Obrázek č. 5 znázorňuje konvergenci **cenové hladiny**. Ta se k eurozóně začala přibližovat až počátkem rokem 2015. Rok poté se nacházela mírně nad předkrizovou úrovní, kdy dosahovala 63,4 % průměru eurozóny. (Ministerstvo financí ČR a Česká národní banka, 2017)

Obrázek č. 5: Vývoj cenové hladiny jako poměr k současné úrovni eurozóny

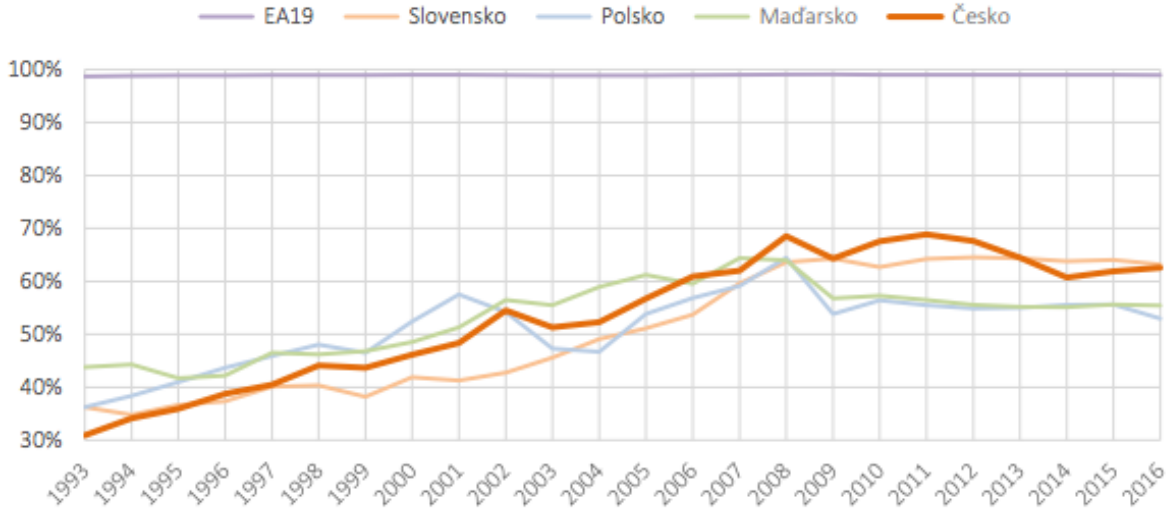

Poznámka: EA19 je složení eurozóny k roku 2016

Zdroj: Annual macroeconomic database DG ECFIN.

S výší HDP na hlavu i cenové hladiny ve srovnání s průměrem eurozóny úzce souvisí rovněž relativní **úroveň mezd**. Srovnání průměrné roční mzdy v roce 2016 s hodnotou za eurozónu poskytuje obrázek č. 6. Údaj v eurech vypovídá o vnější kupní síle a mzdové konkurenceschopnosti ekonomiky, zatímco ukazatel v paritě kupní síly popisuje kupní sílu mezd na domácím trhu. Z obrázku je patrný přetrvávající velký rozdíl mezi průměrnou mzdovou hladinou v eurozóně jako celku, Německu a Rakousku (a částečně i Slovinsku) na jedné straně a zbytkem srovnávaných zemí na straně druhé. V České republice dosáhla mzdová úroveň vyjádřená v eurech v roce 2016 zhruba 40 % průměru eurozóny a oproti počátku globální krize se prakticky nezměnila. V **paritě kupní síly** lehce přesáhla 62 % průměru měnové unie (oproti necelým 59 % v roce 2007). Prakticky shodná úroveň mezd jako v České republice byla v roce 2016 na Slovensku a lehce nižší byla v Maďarsku i Polsku. (Holub, 2017 a obrázek č. 6)

Obrázek č. 6: Průměrná roční mzda v roce 2016 (EA = 100)

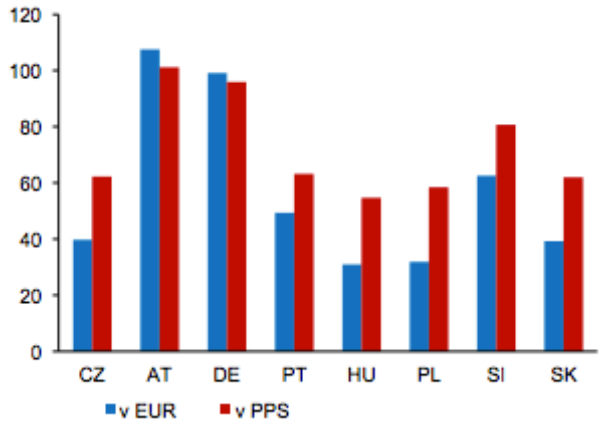

Zdroj: Evropská komise, výpočet ČNB

Vývoj reálného **měnového kurzu** české koruny v letech 2007–2016 reálně posílil o 10 %, tedy v průměru o necelé 1 % ročně. Reálné zhodnocování české měny se přitom koncentrovalo do začátku uvedeného desetiletí. Naopak od roku 2011 koruna vůči euru v souhrnu reálně oslabila, což odráželo poměrně nepříznivý vývoj české ekonomiky v letech 2012–2013 a na něj reagující používání kurzu koruny vůči euru jako dalšího nástroje uvolnění měnové politiky od listopadu 2013 do dubna 2017 (kurzový závazek ČNB). (Holub, 2017)

K plynulému vstupu do eurozóny by mělo předcházet postupné a fundamentální sblížení **nominálních úrokových sazeb**, které zamezí šoku spojeného s přijetím eura. Rozdíl mezi sazbami eurozóny a českými tržními úrokovými sazbami se dlouhodobě pohybuje na velmi nízkých úrovních. Proto riziko jednorázového šoku při přistoupení k

euru dosahuje nízkých hodnot. Navíc státní zadlužení České republiky je hodnoceno finančními trhy jako udržitelné. (Ministerstvo financí ČR a Česká národní banka, 2017)

V souhrnu lze říci, že konvergence České republiky k eurozóně bude pokračovat nejspíše dále. Tomu nasvědčuje také reálné posilování koruny vůči eura.

3.2 Plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií

Vstup ČR do eurozóny je podmíněn splněním legislativních požadavků, především však tzv. maastrichtských kritérií, tedy: cenové stability, stavu veřejných financí, konvergence úrokových sazeb a konvergence směnného kurzu včetně účasti v mechanismu směnných kurzů ERM II. Pro splnění tohoto kritéria je nezbytné, aby se při zapojení do ERM II pohyb kurzu koruny vůči euru držel v rámci stanoveného fluktuačního pásma po dobu minimálně dvou let před vyhodnocením připravenosti na přijetí eura. Jak ukazuje obrázek č. 7, ČR tedy může přejít na euro nejdříve za zhruba 3 - 4 roky od uskutečnění politického rozhodnutí o datu přijetí eura resp. o datu zapojení české koruny do ERM II. (Národní konvent, 2017)

Obrázek č. 7: Indikativní časový diagram zavedení eura

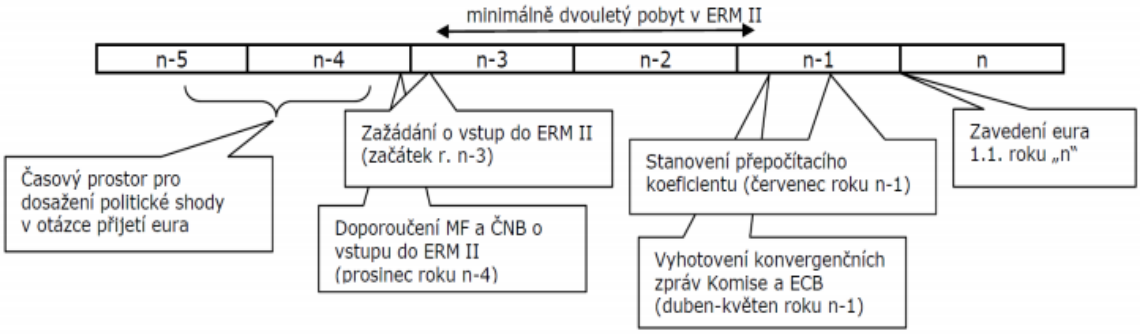

Zdroj: Národní konvent (2017)

3.2.1 Kritérium cenové stability

Kritérium cenové stability posuzuje průměrnou roční míru inflace, která nesmí být o více než 1,5 p. b. vyšší než průměr tří zemí EU s nejlepšími výsledky v oblasti cenové stability. (Ministerstvo financí ČR a Česká národní banka, 2017)

Tabulka č. 3: Harmonizovaný index spotřebitelských cen za období 2004 – 2011
(průměr posledních 12 měsíců proti průměru předchozích 12 měsíců ke konci období, růst v %)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Průměr 3 zemí s nejnižší inflací	0,7	1,0	1,4	1,3	2,6	0,0	0,9	1,6
Hodnota kritéria	2,2	2,5	2,9	2,8	4,1	1,5	2,4	3,1
Česká republika	2,6	1,6	2,1	3,0	6,3	0,6	1,2	2,1

Zdroj: vlastní zpracování dle www.mfcr.cz, 2017

Tabulka č. 3 ukazuje, že ČR neplnila toto kritérium ve sledovaném období v letech 2007 a 2008. Z exogenních faktorů v roce 2008 působil zvláště prudký nárůst cen potravin a energií (především ropy). Faktory také ovlivnila vlna administrativních opatření (zvýšení sazby DPH z 5 % na 9 %, zavedení poplatků ve zdravotnictví, ekologických daní a další zvyšování sazeb spotřebních daní). Rok 2009 byl ve znamení meziročně výrazně nižších cen potravin i energií v podmínkách globální recese. Což se projevilo společně s propadem domácí ekonomiky značnou dezinflací. K vyvrcholení došlo ve 2. čtvrtletí 2010, od té doby docházelo k postupnému růstu cen. Příčinou byla administrativní opatření, růst cen ropy, potravin a ve druhém čtvrtletí i meziročně slabší kurz CZK/USD. (Ministerstvo financí ČR a Česká národní banka, 2010)

Tabulka č. 4: Harmonizovaný index spotřebitelských cen za období 2012 – 2019
(průměr posledních 12 měsíců proti průměru předchozích 12 měsíců ke konci období, růst v %)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Průměr 3 zemí s nejnižší inflací	1,6	0,3	-0,2	-0,9	-0,8	$0,9^{P}$	$1,1^{P}$	$1,3^{P}$
Hodnota kritéria	3,1	1,8	1,3	0,6	0,7	$2,4^{P}$	$2,6^{P}$	$2,8^{P}$
Česká republika	3,5	1,4	0,4	0,3	0,6	$2,4^{P}$	$2,3^{P}$	$1,9^{P}$

Poznámka: Údaje označené indexem P jsou prognózované hodnoty.

Zdroj: vlastní zpracování dle www.mfcr.cz, 2017

Od roku 2013 ČR toto kritérium splňuje. V roce 2015 dosahovala průměrná míra inflace pouze 0,3 % z důvodu výrazného poklesu ceny ropy. Tento stav byl druhý nejnižší v historii samostatné ČR. Pokles ceny ropy ovlivnil inflaci i v roce 2016, kdy průměrná míra inflace dosahovala 0,6 %. Ke zrychlení dynamiky spotřebitelských cen

došlo až v závěru uvedeného roku. V rámci EU patřila Česká republika v roce 2016 k zemím s mírně vyšší mírou inflace. V kontextu se zemí EU v roce 2017, se řadí ČR k státům s vyšší inflací. Tento fakt je spojen s růstem domácí ekonomiky, který je spojen s nízkou úrovní nezaměstnanosti a rychlým růstem mezd.

Podle prognóz cenového vývoje by mělo docházet v letech 2018–2019 plnění kritéria s narůstající rezervou. (Ministerstvo financí ČR a Česká národní banka, 2017)

Obrázek č. 8: Kritérium cenové stability

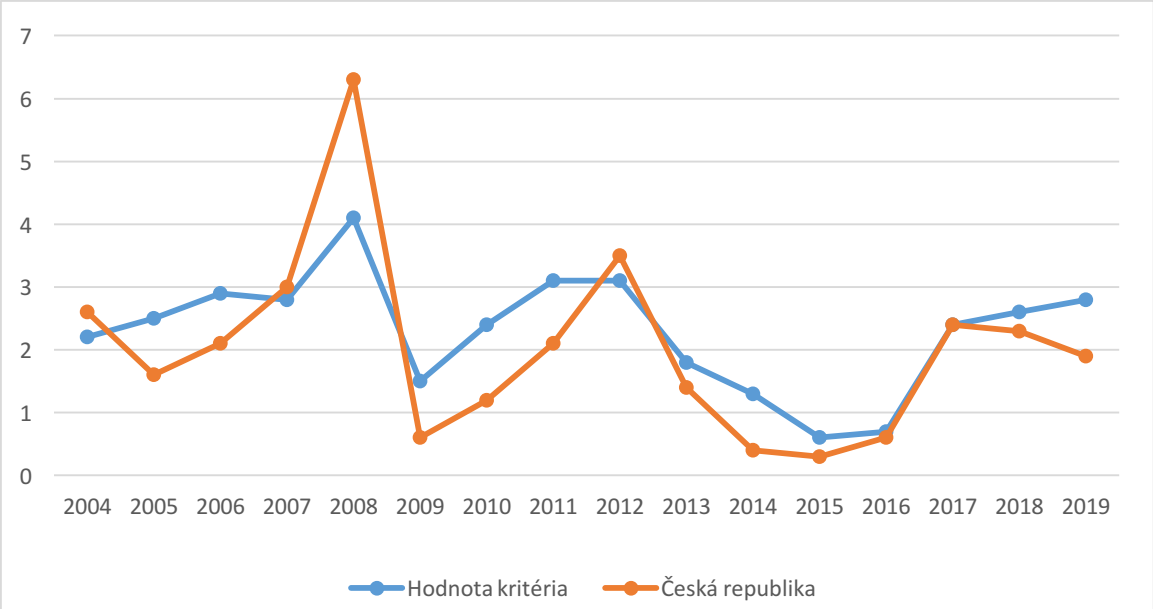

Zdroj: vlastní zpracování dle www.mfcr.cz, 2017

Výše uvedený graf uvádí vývoj hodnot kritéria a index spotřebitelských cen ČR od roku 2004 do roku 2016 a následně predikci 3 let podle Ministerstva financí České republiky (Ministerstvo financí ČR a Česká národní banka, 2017). Modrá křivka znázorňuje hodnoty kritéria pro kritérium cenové stability a oranžově označená křivka index spotřebitelských cen.

3.2.2 Kritérium konvergence úrokových sazeb

„Konvergence úrokových sazeb je dle tohoto kritéria dosaženo, pokud výnosy z dluhopisů se zbytkovou splatností 10 let nepřesáhnou o více než 2 p. b. průměr výnosů z adekvátních dluhopisů v těch třech zemích EU, které dosáhly nejlepších výsledků v oblasti cenové stability“. (Ministerstvo financí ČR a Česká národní banka, 2017)

Tabulka č. 5: Dlouhodobé úrokové sazby státních dluhopisů za období 2004 – 2011

(výnosy státních dluhopisů se zbytkovou splatností 10 let, průměr 12 měsíců, v %)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Průměr 3 zemí s nejnižší inflací	4,3	3,3	4,2	4,4	4,2	3,9	4,0	3,3
Hodnota kritéria	6,3	5,4	6,2	6,4	6,2	5,9	6,0	5,3
Česká republika	4,8	3,5	3,8	4,3	4,6	4,8	4,2	3,7

Zdroj: vlastní zpracování dle www.mfcr.cz, 2017

Tabulka č. 6: Dlouhodobé úrokové sazby státních dluhopisů za období 2012 – 2019

(výnosy státních dluhopisů se zbytkovou splatností 10 let, průměr 12 měsíců, v %)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Průměr 3 zemí s nejnižší inflací	3,1	4,4	1,8	1,8	2,1	$2,8^{P}$	$3,4^{P}$	$1,7^{P}$
Hodnota kritéria	5,1	6,4	3,8	3,8	4,1	$4,8^{P}$	$5,4^{P}$	$3,7^{P}$
Česká republika	2,8	2,1	1,6	0,5	0,4	$0,9^{P}$	$1,5^{P}$	$2,0^{P}$

Poznámka: Údaje označené indexem P jsou prognózované hodnoty.

Zdroj: vlastní zpracování dle www.mfcr.cz, 2017

Z dlouhodobého hlediska si Česká republika zachovává důvěru finančních trhů. Mezi hlavními faktory důvěry, patří především stabilita kurzu, příznivá obchodní bilance, nízká míra inflace a zadluženosti. Tyto faktory se odráží v nízkých rizikových přirážkách ve výnosech vládních dluhopisů. (Dědek, 2017a)

Trvalý kvalitní ratingový hodnocení ČR dosahuje díky důvěryhodné fiskální politice a celkové makroekonomické a finanční stabilitě. V podmínkách tlumení inflace a při relativně nízkých úrokových sazbách v Evropské unii přispívá k pomalu zvyšujícím hodnotám výnosů českých státních dluhopisů. Na základě existujícího a očekávaného vývoje je nepravděpodobné, že by ČR toto kritérium ve střednědobém horizontu neplnila. (Ministerstvo financí ČR a Česká národní banka, 2017)

Z tabulky č. 5, č. 6 a níže obrázku č. 9 lze zpozorovat, že **Česká republika kritérium konvergence úrokových sazeb dlouhodobě a bez problémů plní**. Totéž bude zřejmě platit i podle výhledu do roku 2019.

Obrázek č. 9: Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb

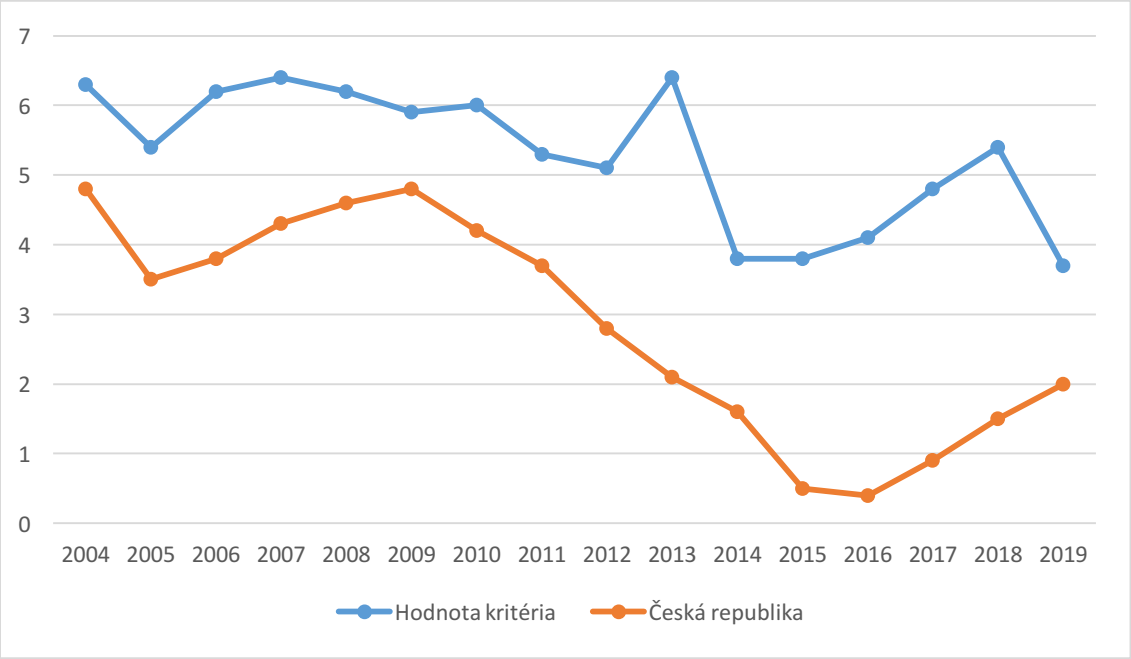

Zdroj: vlastní zpracování dle www.mfcr.cz, 2017

3.2.3 Kritérium kurzové stability

Ke vstupu států do eurozóny je nutné dodržení minimálně dvouletého setrvání národní měny v ERM II. Předpokládá se pohyb kurzu v rámci fluktuačního rozpětí ±15 % bez devalvace centrální parity a nadměrných tlaků na kurz. Jelikož do dnešního dne se Česká republika nezapojila do systému ERM II, tak nelze toto plnění formálně vyhodnotit. Formální vyhodnocení kritéria kurzové stability bude tedy možné poté, co Česká republika vstoupí do mechanismu směnných kurzů a bude stanovena centrální parita koruny k euru, vůči níž by se fluktuace měnového kurzu sledovaly. Proto hodnocení plnění tohoto kritéria lze provést jen v analytické rovině. (Ministerstvo financí ČR a Česká národní banka, 2017)

„Hypotetická centrální parita CZK/EUR je pro tento účel stanovena jako průměrná hodnota kurzu v 1. čtvrtletí 2015, tedy ve čtvrtletí předcházejícím hypotetickému vstupu do ERM II na počátku 2. čtvrtletí 2015, který by umožňoval případné přijetí eura od 1. ledna 2018. Pomocí této parity lze teoreticky sledovat, zda by Česká republika kritérium stability měnového kurzu v daném časovém horizontu splňovala“. (Ministerstvo financí ČR a Česká národní banka, 2017)

Obrázek č. 10: Nominální měnový kurz CZK/EUR

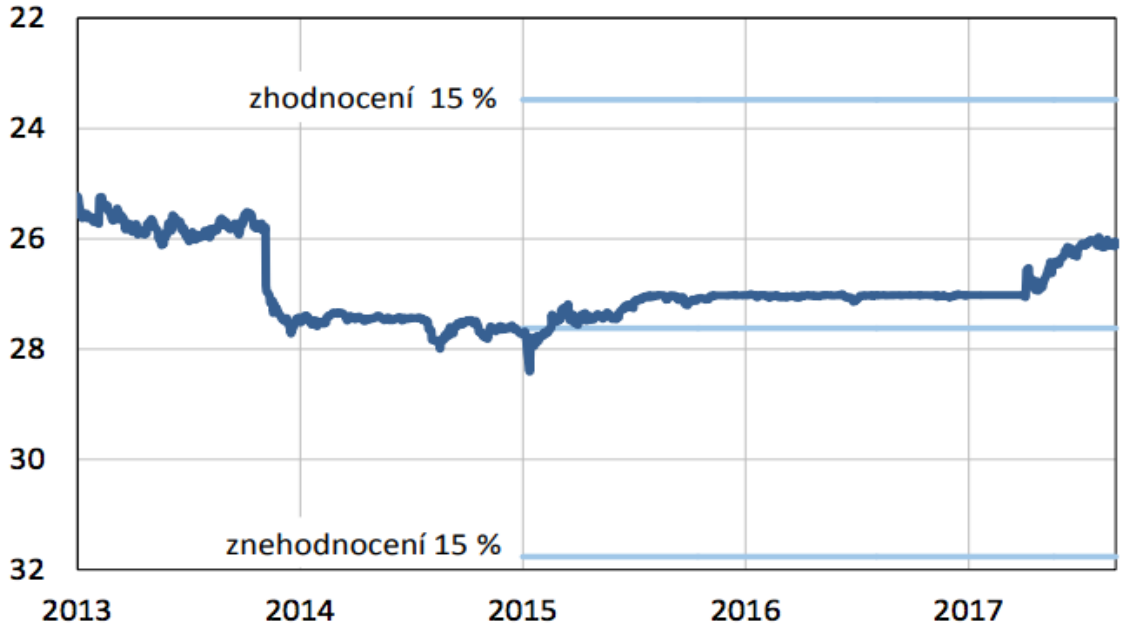

Poznámka: Hypotetická centrální parita je simulována průměrnou hodnotou za 1. čtvrtletí 2015. Údaje do 31. srpna 2017.

Zdroj: ČNB, 2017

Výše uvedený obrázek ukazuje, že se kurz ve sledovaném období pohyboval okolo centrální parity. K jeho malému posílení došlo v roce 2017 po ukončení kurzových závazků ČNB. (Ministerstvo financí ČR a Česká národní banka, 2017)

Z dokumentů Strategie přistoupení ČR k eurozóně (září 2003) a Aktualizované strategie přistoupení ČR k eurozóně (srpen 2007) vyplývá, že Česká republika by měla plnit ERM II jen po nezbytně nutnou dobu. Z toho plyne, že by se ČR měla zapojit do ERM II až po dosažení vysoké míry ekonomické sladěnosti a v okamžiku, kdy bude připraveny přijmout euro. Zapojení do ERM II by se mělo odehrát za podmínek adekvátní situaci v stabilitě světových finančních trhů a domácí ekonomice. (Ministerstvo financí ČR a Česká národní banka, 2017)

3.2.4 Kritérium udržitelnosti veřejných financí

„Kritérium stavu veřejných financí je splněno jen tehdy, jsou-li udržitelně plněny obě složky fiskálního kritéria, kdy deficit veřejných financí nemá překračovat 3 % HDP a dluh sektoru vládních institucí nemá přesahovat 60 % HDP, ledaže se dostatečně snižuje k této hodnotě“. (Ministerstvo financí ČR a Česká národní banka, 2017)

3.2.4.1 Kritérium vládního deficitu

Při hodnocení tohoto kritéria se sleduje, zda poměr plánovaného nebo skutečného deficitu veřejných financí k hrubému domácímu produktu nepřekročil referenční hodnotu 3 %. Výjimkou jsou situace, kdy se uvedený poměr snížil a přiblížil k referenční hodnotě nebo při přesažení referenční hodnoty bylo pouze výjimečné a dočasné a nacházelo se blízko referenční hodnoty. (Dědek, 2017b)

Tabulka č. 7: Veřejný deficit za období 2004 – 2019
(v % HDP)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Hodnota kritéria	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
Česká republika	-3,0	-3,5	-2,6	-0,7	-2,2	-5,8	-4,8	-3,2
	2012	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**
Hodnota kritéria	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
Česká republika	-4,0	-1,3	-1,9	-0,6	0,7	1,1	1,3	1,6

Zdroj: vlastní zpracování dle www.mfcr.cz, 2017

V roce 2017 ČR **kritérium deficitu veřejných financí** splnila, a to s přebytkem veřejných financí 1,1 procenta HDP. Přebytek by se měl v poměru k HDP v dalších letech zvyšovat až na 1,6 procenta v roce 2019. V roce 2016 veřejné finance skončily v přebytku 0,7 procenta HDP, což byla jedna z nejlepších hodnot v EU. Optimální hodnota je, aby schodek veřejných financí byl pod třemi procenty HDP. Podle aktuálních odhadů MF ČR, by se kladné saldo sektoru vládních institucí mělo dále zvyšovat, přičemž by mělo činit 1,3 % HDP v roce 2018 a 1,6 % HDP v roce 2019. (Ministerstvo financí ČR a Česká národní banka, 2017)

Obrázek č. 11: Kritérium veřejného deficitu (v % HDP)

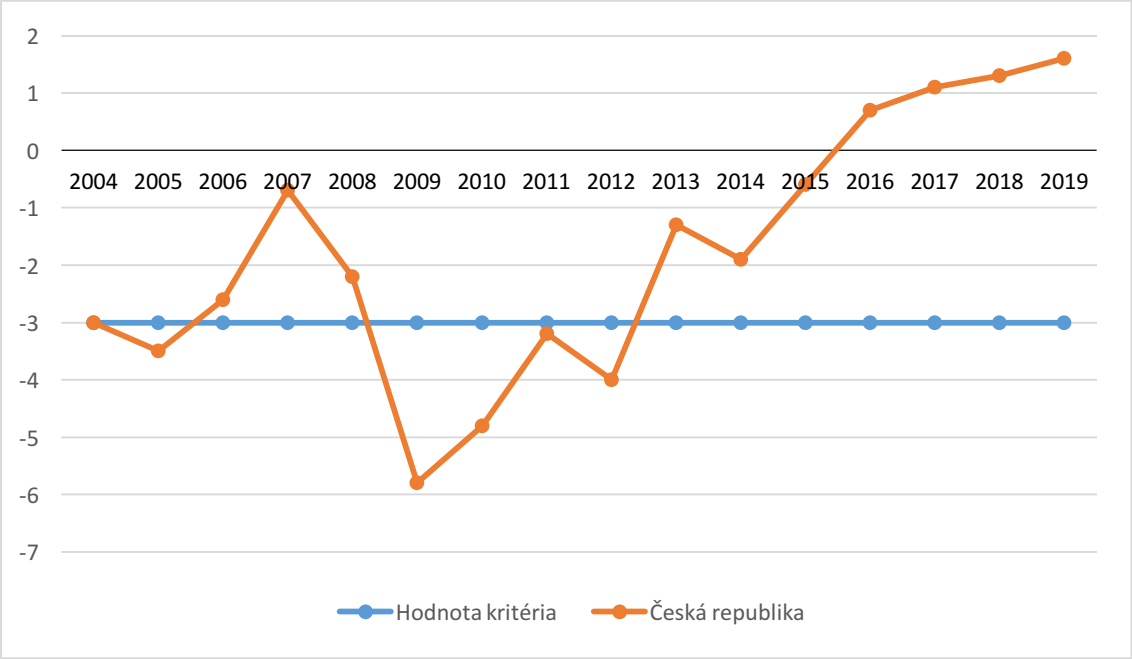

Zdroj: vlastní zpracování dle www.mfcr.cz, 2017

3.2.4.2 Kritérium veřejného dluhu

„Při hodnocení stavu veřejných financí z pohledu dluhového kritéria se sleduje, zda poměr veřejného dluhu k hrubému domácímu produktu nepřekračuje referenční hodnotu 60 %. Výjimku z překročení stanovené meze představují situace, kdy uvedený poměr se snižuje a blíží se uspokojivým tempem k referenční hodnotě“. (Dědek, 2017c)

Tabulka č. 8: Dluh sektoru vládních institucí za období 2004 – 2019

(v % HDP)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Hodnota kritéria	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0
Česká republika	30,4	29,8	29,6	29,0	28,7	34,3	38,4	41,4
	2012	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**
Hodnota kritéria	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0
Česká republika	44,7	44,9	42,2	40,0	36,8	34,7	33,1	32,1

Zdroj: vlastní zpracování dle www.mfcr.cz, 2017

V souvislosti s problémy, které nastaly v letech 2009-2012 se v roce 2013 zvýšily dluhy vládních institucí z méně než 30 % HDP na 45 % HDP. Od té doby se díky

pozitivní situaci na finančních trzích a přebytkům v hospodaření vládních institucí dluhy významně snížily. (Ministerstvo financí ČR a Česká národní banka, 2017)

Z následujícího obrázku je patrné, že **Česká republika nemá problém s veřejným dluhem**, který podle požadavků EU nesmí přesáhnout 60 % HDP.

Obrázek č. 12: Kritérium veřejného dluhu (v % HDP)

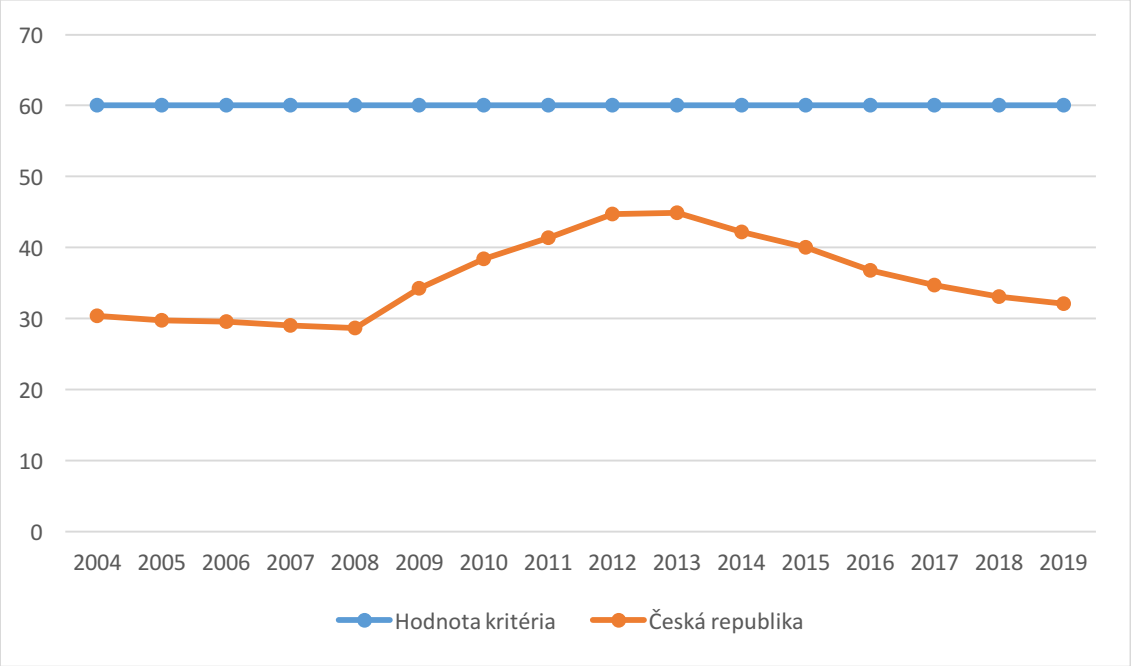

Zdroj: vlastní zpracování dle www.mfcr.cz, 2017

4 Zhodnocení perspektivy členství ČR v eurozóně

4.1 Argumenty PRO a PROTI členství v eurozóně

Robert Mundell v druhém vydání[13] své knihy *„Optimum Currency Areas: New Analytical and Policy Developments: New Analytical and Policy Developments“* v souvislosti s definicí a popisem optimálních měnových oblastí uvádí 17 argumentů pro a 17 argumentů proti vstupu země do měnové zóny. V níže uvedeném textu jsou vyjmenovány některé z jeho argumentů pro a proti vstupu země do eurozóny.

Argumenty PRO:

- *„země chce importovat nižší inflaci, která je v měnové zóně,*
- *měnová zóna by chránila zemi před vnějšími nepříjemnými vlivy,*
- *země nechce držet svou vlastní měnu,*
- *země nevěří racionalitě své vlastní měny,*
- *země chce mít výmluvu pro udržování přísné rozpočtové politiky.“*

(Mundell, 1997, s. 44, vlastní překlad)

Argumenty PROTI:

- *„země chce mít jinou míru inflace než která je v měnové zóně,*
- *země chce používat měnový kurs jako nástroj hospodářské politiky,*
- *země chce využít vlastní měnu k financování deficitu,*
- *země nemůže vstoupit do měnové zóny z důvodu vysokých nákladů spojené se vstupem,*
- *země považuje vlastní měnu za symbol své národní nezávislosti,*
- *země nechce přijmout technické, zdravotní, sociální, ekologické nebo právní standardy.“*

(Mundell, 1997, s. 43, vlastní překlad)

4.1.1 Názory politiků na vstup ČR do eurozóny

Téma „*zda zavést jednotnou evropskou měnu euro či nikoliv*“ patří v současné době mezi nejdiskutovanější témata v České republice. Existuje však mnoho názorů od zkušených politiků a ekonomů, jejichž argumenty si ohledně přijmutí eura protiřečí,

[13] R. Mundell, Updating the Agenda for Monetary Union, ve sborníku: Oprimum Currency Areas, IMF, Washington, D. C., 1997

ačkoli jsou jejich odůvodnění obvykle podložená ekonomickými daty. Z ekonomického hlediska je podle odborníků a doložených statistických dat (viz kapitola 3) Česká republika připravena na vstup do eurozóny již delší dobu, a to jak nominálně tak i reálně. Otázka kdy vstoupit je tedy čistě na politickém rozhodnutí.

Přijetí či nepřijetí eura bylo často diskutovanou otázkou i ve volebních kampaních při posledních volbách do poslanecké sněmovny ČR a při prezidentských volbách na přelomu let 2017/2018. Následující text uvádí názory na zavedení eura v ČR prezentované v roce 2017 vybranými politickými stranami a hnutími a kandidáty na funkci prezidenta ČR.

Politické strany, které podporují zavedení eura v ČR:

Strana **TOP09** na otázku, zda by Česká republika měla přijmout euro, odpověděla, že by se tomu nebránila, ba naopak. Zpravodajskému serveru Euractiv.cz představitelé strany sdělili: „*ČR by měla přijmout euro co nejdříve. Vzhledem k příznivým ekonomickým podmínkám a obstojnému stavu naší ekonomiky jsme na tento krok dobře připraveni"* (TOP09, Euractiv, 2017). Dále strana sdělila, že vstup ČR do eurozóny by výrazně pomohl české ekonomice, a to díky odstranění kurzových rizik a transakčních nákladů, což by usnadnilo firmám export a import.

Strana **ČSSD** se k problematice zavedení eura staví nejednoznačně. Na uvedenou otázku strana odpověděla, že by chtěla, aby se v České republice zavedlo euro, ale jen v případě, že by to bylo pro ČR hospodářsky i sociálně výhodné. (ČSSD, Eurozprávy, 2017)

Česká pirátská strana se k otázce, zda zavést euro, staví poměrně pozitivně. Ve svém volebním programu pro volby do poslanecké sněmovny 2017 strana uvádí, že z dlouhodobého hlediska podporuje přijetí eura, nicméně názor lídra strany Ivana Bartoše je takový, že ČR by neměla spěchat se zavedením této měny. Ivan Bartoš v rozhovoru s Českou tiskovou kanceláří uvedl, že: *„přijetí eura jako české měny nedává v současné době ekonomicky smysl, i když vyplývá ze závazku Česka vůči EU a jednou k němu dojde"*. (Bartoš, ČTK, 2017)

Politické strany a hnutí, které mají k zavedení eura v ČR odmítavý postoj:

ODS ve svém programu *„Silný program pro silné Česko"* (2017) uvádí, že by chtěla zrušit povinnost přijmout euro. Dále chce, aby Česká republika sama rozhodla, zda a kdy euro přijme. Některé důvody tohoto názoru, proč by ČR neměla přijmout

euro, uvádí poslanec ODS Jan Skopeček: *„Eurozónu tvoří navzájem strukturálně rozdílné ekonomiky, což bude i do budoucna vytvářet ekonomické nerovnováhy, konflikty, potřebu fiskálních transferů do problémových zemí. Přijetím eura bychom se hlavně zbavili vlastní měnové politiky, vlastního kursu a byli odkázáni na měnovou politiku Evropské centrální banky"*. (Skopeček, 2018)

Hnutí **ANO** ve svém volebním programu uvádí, že nechce za současných podmínek v eurozóně přijímat euro. Důvodem jsou současné problémy eurozóny (například jižní státy jsou předlužené). Hnutí chce, aby se ČR vyhnula situací, kdy by čeští občané museli ručit za dluhy, které nenadělali. (ANO, Euractiv, 2017). Předseda hnutí ANO Andrej Babiš ve sněmovně také sdělil, že není třeba pospíchat se zavedením eura. Pokud by se eurozóna reformovala, tak by byla ochotna o tom hnutí debatovat. (Babiš, 2017)

Stejného názoru jako hnutí ANO je také **KSČM**, jejíž představitelé prezentují názor, že eurozóna není v takové kondici a stabilitě, aby pro ČR byla jistota vzestupu. Místopředseda strany Jiří Dolejš také upozornil na problémy, které panují v Itálii a Řecku. V Radiožurnálu uvedl, že vstup ČR do eurozóny, by také znamenal převzít závazky za část této společné měny. (Dolejš, 2017)

Názory prezidentských kandidátů 2018

Kandidáty na prezidenta ČR lze podle jejich názorů na přijetí eura v ČR rozdělit do tří skupin. První skupina zastává názor, že by se euro mělo přijmout **co nejdříve**. Zastáncem tohoto názoru je například prezidentský kandidát Michal Horáček, který v anketě E15 uvedl: *„Česká republika musí přijmout euro, protože jsme se tak rozhodli, když jsme hlasovali o vstupu do EU. Mohli jsme si vyjednat výjimku, ale nevyjednali jsme si ji"*. (Horáček, E15, 2018)

Druhá názorová skupina uvádí, že Česká republika by měla přijmout euro, **jak jen to bude možné**, nebo **počkat pár let a až poté euro přijmout.** S tímto názorem lze spojit prezidentského kandidáta Miloslava Kulhánka, který zodpověděl na otázku, zda přijmout euro, následovně: *„Pokud se situace nezvrhne, tak euro můžeme přijmout za pět let"*. (Kulhánek, E15, 2018). Dalším příkladem druhé skupiny může být prezidentský kandidát Marek Hilšer, který sdělil zpravodajskému serveru Novinky.cz: *„Ano. Euro v současnosti používá 19 evropských států a je třeba se k nim připojit, až to*

bude možné. Česká ekonomika je navíc výrazně orientovaná na Evropu, proto by přijetí eura českým exportérům výrazně pomohlo.“ (Hilšer, E15, 2018)

Třetí skupina kandidátů je pro **zachování české koruny**. Do této skupiny patří Jiří Hynek, který sdělil, že v žádném případě nechce, aby Česká republika přijala jednotnou měnu euro. Stejný názor má také Petr Hannig, jenž sdělil, že *„Euro znehodnotí důchody, platy i úspory“* (Hannig, E15, 2018). Dodal také, že podle tabulky konkurenceschopnosti nových států EU se ukazuje, že státy platící vlastní měnou, jsou na tom lépe než ty, které platí eurem. Argumenty pro znehodnocení důchodů, platů a úspor přijetím eura však tento kandidát neuvedl.

4.1.2 Veřejné mínění

Pro přijetí jednotné evropské měny euro je také důležité pozitivní vnímání této měny veřejností.

V níže uvedeném obrázku č. 13 je zachycen vývoj podpory společné měny v ČR. Obrázek ukazuje pokles podpory české veřejnosti z 60 % na 20 %, a to mezi lety 2004 a 2017. Ještě v r. 2008 panovala mezi občany ČR podpora společné měny přes 50 %. K razantnímu poklesu podpory dochází především v letech počátku světové finanční krize a mezi lety 2009 a 2010, což je období, kdy ČR byla vystavena globálním negativním ekonomickým vlivům. Od roku 2011 se podpora jednotné měny drží mezi obyvateli ČR v rozmezí 20 % až 25 %. (Národní konvent, 2017), což je vůbec nejnižší podpora z celé EU. Na evropské úrovni podporuje společnou měnu euro v průměru 60 % občanů. V ČR bylo v roce 2017 pro společnou měnu euro 20 % obyvatel, proti 77 % obyvatel a zbylá 3 % na to neměla názor. (Národní konvent, 2017)

Obrázek č. 13: Vztah obyvatel k Hospodářské a měnové unii s jednotnou měnou euro

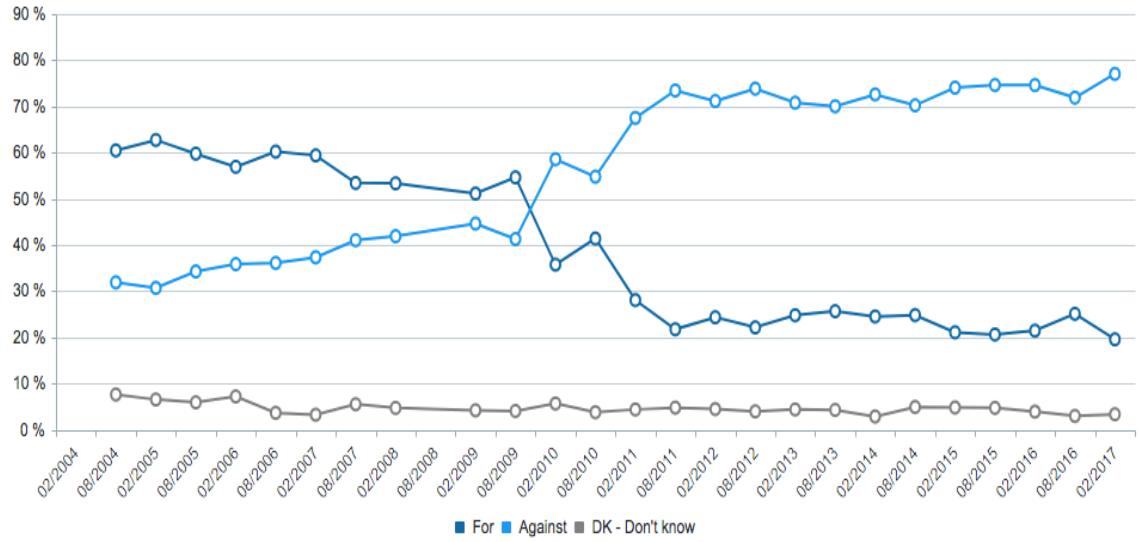

Zdroj: Eurobarometr, 2018

Nízká podpora eura ze strany české veřejnosti je doprovázená nízkou spokojeností obyvatel s Evropskou unií. Unijní šetření spokojenosti občanů EU z května 2017 ukázalo, že pouhých 25 % obyvatel ČR vnímá EU pozitivně a naopak 34 % negativně. ČR se tak ve spokojenosti občanů s EU řadí na druhé nejhorší místo po Řecku. Průměrná spokojenost občanů s EU přitom na celoevropské úrovni dosahuje 40 %. (Národní konvent, 2017)

Pro porovnání s výsledky Eurobarometru je možno také využít průzkumy Centra pro výzkum veřejného mínění. Toto centrum pravidelně zjišťuje názory veřejnosti na míru integrace EU a roli ČR v tomto procesu. V této souvislosti byly kladeny otázky na důvěru v budoucnost projektu sjednocené Evropy, přičemž důraz byl kladen rovněž na to, zda by měla Česká republika za svou měnu přijmout euro. Z výsledků vyplynulo, že na budoucnost projektu sjednocené Evropy česká veřejnost pohlíží spíše skepticky. Většina populace ČR zastává názor, že úroveň integrace EU a míra zapojení České republiky do ní by měla zůstat na stávající úrovni. Postoj občanů, kteří podporují oslabení integrace EU, převládá nad názorem, že by se integrace EU měla posilovat. V případě dotazu na zavedení eura jako platidla v ČR namísto koruny podporuje tuto myšlenku pouze pětina (21 %) občanů, naopak proti jsou necelé tři čtvrtiny (72 %) obyvatel. Skepse vůči euru ze strany české veřejnosti nicméně oproti roku 2016 mírně poklesla. Zbývajících 7 % na otázku nemá utvořen názor a volí odpověď „nevím“. (Národní konvent, 2017)

Podrobnější vnímání přijetí eura v ČR ukazuje obrázek č. 14, ze kterého je zřetelný stále přetrvávající převážně odmítavý postoj k přijetí eura ze strany veřejnosti (růžová barva).

Obrázek č. 14: Názory přijetí eura v ČR

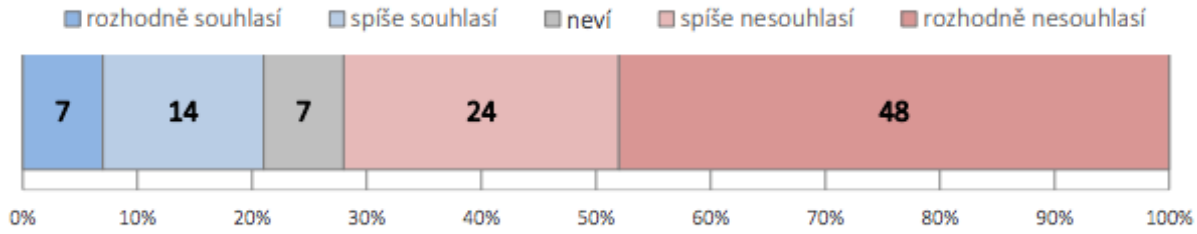

Zdroj: CVVM, 2017

4.2 Přínosy a náklady spojené s členstvím ČR v eurozóně

4.2.1 Efekty členství v eurozóně uváděné ČNB

Základní vymezení přínosů a nákladů s členstvím v měnové unii jsou obsažené ve studii „*Jeden trh, jedna měna*“ (Commision of the European Communities, 1990). Jako další východisko pro klasifikaci přínosů a nákladů spojených s členstvím ČR v eurozóně lze použít přístup ČNB. Ta společně s českou vládou v dokumentu *„Strategie přistoupení České republiky k eurozóně“* (ČNB, 2003, s. 3-4) uvádí *„očekávané pozitivní efekty“* a *„možná rizika“* v případě, že by se ČR stala členem eurozóny.

Mezi očekávané pozitivní efekty ČNB uvádí:

- přistoupením ČR k eurozóně dojde k završení integrace evropských měnových struktur,
- členství v eurozóně by přinesl střednědobé vyrovnané veřejné rozpočty,
- Pakt stability a růstu by snížila náklady na financování veřejných rozpočtů, což by vedlo ke stabilizaci dlouhodobých úrokových sazeb na nízké úrovni,
- zafixováním měny by došlo ke zvýšení stability finančního sektoru a snížení rizik vzniku měnových turbulencí,
- eliminace kurzového rizika a pokles transakčních a zajišťovacích nákladů,
- cenová transparentnost a stimulace konkurence,
- stabilnější prostředí pro podnikání,
- efektivnější alokace zdrojů a vyšší ekonomický růst.

Ve strategii ČNB jsou uvedená možná rizika:

- v případě nedostatečné sladěnosti české ekonomiky s eurozónou by mohly vzniknout ekonomické šoky a asymetrické dopady,
- zánik nástrojů samostatné měnové politiky,
- zpřísnění fiskální politiky ke splnění Paktu stability a růstu,
- přijetí měnové politiky bude možné až po dosažení udržitelné konvergence ekonomiky.

Tabulka č. 9: Klasifikace přínosů a nákladů zavedení eura v ČR

Přímé přínosy	Přímé náklady
- pokles transakčních nákladů - snížení kurzového rizika v zahraničním obchodu - pokles úrokových sazeb - transparentnost cen - snížení rizika měnové krize	- administrativní a technické náklady - jednorázové zvýšení cen - ztráta autonomní měnové a kurzové politiky - pokles zisku bankovních sektorů
Nepřímé přínosy	**Nepřímé náklady**
- růst zahraničního obchodu - zesílení vlivu přílivu PZI - růst investic a HDP	- vyšší inflace (dohánění cenové hladiny eurozóny)

Zdroj: Helísek, 2009

„Spolu s politickým významem eura při sjednocování Evropy přináší tato měna též četné ekonomické efekty. A to pro oba dva hlavní ekonomické sektory, jimiž jsou podniky a domácnosti.“ (Ministerstvo financí, 2013b)

4.2.2 Přínosy a náklady pro občany České republiky

Přechod z české koruny na euro mohou obyvatelé ČR pocítit v mnoha podobách, např. jako zaměstnanci, turisté nebo spotřebitelé. Mezi výhody pro občany ČR spojené

se zavedení jednotné měny euro uvádí dokument *„Strategie přistoupení České republiky k eurozóně“* následující skutečnosti:

- snadnější porovnávání cen,
- pohodlnější a levnější cestování,
- levnější půjčky.

Snadná cenová porovnatelnost

S tímto přínosem je spojena výhoda cenové transparentnosti. Zavedení jednotné měny euro v ČR by významně usnadnilo domácím spotřebitelům porovnání cen zboží a služeb v ČR a ostatních zemích eurozóny. V souvislosti se zavedením této měny by odpadlo přepočítávání z jedné měny na druhou, což by pomohlo spotřebitelům lépe se orientovat v cenách. S touto výhodou je spojena také cenová harmonizace a snížení cen zboží a služeb, neboť snadná mezinárodní cenová komparace nutí dodavatele a prodejce z konkurenčních důvodů snižovat ceny. (Czesaný, 1998)

Pohodlnější a levnější cestování

Tuto výhodu budou čerpat především turisté při zahraničních cestách. Zavedením jednotné měny by došlo ke snížení transakčních nákladů spojených s výměnou peněz při cestování do jiných zemí. Při cestování v rámci eurozóny by transakční náklady byly zcela zrušené.

Levnější půjčky

Odst. 13 Strategie (ČNB, 2003) uvádí „*Rozpočtová politika prováděná v souladu s ustanoveními Paktu stability a růstu sníží náklady financování veřejných rozpočtů a povede ke stabilizaci dlouhodobých úrokových sazeb na nízké úrovni. Firmy i domácnosti budou profitovat nejen z nízkých úrokových sazeb, ale i z přístupu k hlubším, likvidnějším a transparentnějším kapitálovým trhům eurozóny“* (ČNB, 2003, s. 3).

Po zavedení společné měny euro v ČR by se o stabilitu eura starala Evropská centrální banka, která by významně pomohla v boji s inflací. To se odrazí v nízkých úrokových sazbách, které by při malém zadlužení mohly znamenat i levnější půjčky. (Dědek, 2013d)

Náklady a rizika pro občany spojené se zavedením eura v ČR

Se zavedením eura v ČR jsou pro občany také spojeny náklady a rizika. V souvislosti s přijetím eura může dojít k riziku zvýšení inflace (Dědek, 2013g). To by mohlo zdražit ceny některých položek zboží a služeb. Za náklady můžeme považovat také například náklady spojené s časem při výměnu oběživ.

4.2.3 Přínosy a náklady pro podniky České republiky

Mezi výhody plynoucí ze zavedení eura pro podnikatelský sektor uvádí Strategie o přistoupení ČR (ČNB, 2003) k eurozóně tyto skutečnosti:

- odstranění kurzového rizika,
- snížení transakčních nákladů,
- nižší úrokové sazby.

Odstranění kurzového rizika

V odst. 14 ve strategii je uvedeno „*Prudké kurzové výkyvy představují pro malou otevřenou ekonomiku v prostředí liberalizovaných kapitálových toků významnou hrozbu"*. (ČNB, 2003, s. 3).

Z toho vyplývá, že po zavedení společné měny euro by kurzová rizika odpadla. Lze také očekávat, že odstranění kurzového rizika podpoří zahraniční obchod a investice mezi ČR s dalšími členskými zemi eurozóny, což by mělo přispět k udržení vysoké zaměstnanosti v ČR a k ekonomickému růstu.

Snížení transakčních nákladů

V dnešní době většina podniků má založený devizový účet, se kterým je spojena řada nákladů za vedení tohoto účtu. Přijetím eura by tento problém odpadl, neboť česká ekonomika by se začlenila do Jednotného eurového platebního prostoru SEPA[14]. (Czesaný, 1998)

Nižší úrokové sazby

Po vstupu ČR do eurozóny by bylo odstraněno kurzové riziko. To by vedlo ke snižování úrokových sazeb, což by mělo za následek zlevnění úvěrů pro podnikatele.

[14] Single Euro Payments Area (SEPA) je projekt, která by umožňuje bezhotovostní převod peněz v eurech stejným způsobem a za stejných podmínek, ať se jedná o platbu vnitrostátní nebo mezinárodní.

„V české ekonomice bude tento efekt méně významný vzhledem ke skutečnosti, že česká koruna si dlouhodobě udržovala pověst stabilní a důvěryhodné měny“. (Dědek, 2013e)

Náklady pro podniky spojené se zavedením jednotné měny euro

Náklady pro podniky spojené se zavedením jednotné měny euro mohou být například tzv. menu cost. Jsou to náklady spojené s přeceňováním výrobků, vytváření nových katalogů nebo zavedením nových účetních programů.

4.2.4 Makroekonomické výhody, náklady a rizika

Přijetí jednotné evropské měny euro v ČR je spojeno s řadou makroekonomických důsledků. Některé mohou být pro českou ekonomiku výhodné, některé zase nevýhodné, jelikož to bude znamenat vzdát se některých makroekonomických stabilizačních nástrojů. Rozhodnutí zda přijmout euro by měla vláda učinit po zvážení všech přínosů a rizik.

Makroekonomické výhody plynoucí se vstupem ČR do eurozóny:

- Spolurozhodování o měnové politice eurozóny
- Zvýšený tlak na rozpočtovou kázeň
- Ochrana před kurzovými krizemi

Spolurozhodování o měnové politice eurozóny

Vstup ČR do eurozóny by umožnil guvernéru ČNB stát se členem Rady guvernéru ECB. S tím také souvisí možnost rozhodovat o nastavení úrokových sazeb a dalších úkolů, které provádí Eurosystém. (Dědek, 2013f).

V přijetí společné měnové politiky eurozóny spočívá zároveň velké riziko pro kandidátské země na vstup do eurozóny, protože nelze s jistotou předem určit, zda společná měnová politika bude pro novou členskou zemi vždy vyhovující.

Zvýšený tlak na rozpočtovou kázeň

Jakožto člen eurozóny by ČR také musela dodržovat Pak stability a růstu. V případě, že by ČR nedodržovala kritéria uvedená v tomto Paktu a neusilovala o nápravu, mohla by se vystavit tvrdým sankcím, která by mohla významně poškodit českou ekonomiku. (Dědek, 2013f)

„Mít zdravé veřejné finance je však ve vlastním zájmu české ekonomiky, neboť jsou předpokladem dlouhodobě udržitelného hospodářského růstu a vysoké

zaměstnanosti. Pouze s konsolidovanými veřejnými financemi lze čelit soudobým výzvám, které přinášejí stárnutí populace, klimatické změny či sílící globalizace finančních trhů". (Dědek, 2013f)

Ochrana před kurzovými krizemi

Se členstvím v eurozóně je spojena řada výhod. Jedním z nich je například ochrana před kurzovými krizemi. Důvodem je skutečnost, že přijetím eura by došlo k zániku české koruny a nebylo by možné proti této měně spekulovat (Dědek, 2013f). Tyto skutečnosti budou mít pozitivní přínosy pro celou ekonomiku včetně podnikatelského sektoru, jak je uvedeno výše.

Povinnost přispívat do Evropského stabilizačního mechanismu

Vstup ČR do eurozóny bude také znamenat povinnost vložit a upsat značný kapitál do ESM. Toto představuje významný **finanční náklad** spojený se členstvím v eurozóně, zároveň to však bude pro ČR představovat možnost získat finanční pomoc v případě závažných finančních problémů (viz kapitola 2.9).

Závěr

Tématem této bakalářské práce je „Vztah České republiky k eurozóně“. Toto téma se stalo v současné době jedním z nejdiskutovanějších témat v české společnosti. Z původně ekonomického tématu se stalo téma politické. Je však stále nutné brát v potaz, že v případě vstupu ČR do eurozóny se obecné důsledky členství v měnové unii dotknou všech subjektů české ekonomiky.

Jedním z měřítek pro posouzení vstupu do eurozóny je plnění maastrichtských konvergenčních kritérií. Účelem těchto kritérií je vyhodnotit připravenost kandidátských zemí na vstup do eurozóny. V současné době Česká republika plní všechna maastrichtská konvergenční kritéria (kritérium cenové stability, kritérium konvergence úrokových sazeb a kritérium udržitelnosti veřejných financí) s výjimkou kurzového kritéria. Důvodem neplnění tohoto kritéria je skutečnost, že Česká republika se dosud nezapojila do systému tzv. ERM II, i když tomuto zapojení nic nebrání.

Pro rozhodnutí o vstupu do eurozóny však není plnění maastrichtských konvergenčních kritérií jediným klíčovým faktorem. Je nutné také brát v úvahu také úroveň dosažené hospodářské konvergence České republiky s ostatními členy eurozóny. Pro posouzení sladěnosti české ekonomiky s eurozónou se používá ukazatel „stupeň reálné ekonomické konvergence“. Reálná ekonomická konvergence je chápán jako ukazatel hrubého národního produktu na obyvatele vyjádřený v paritě kupní smlouvy a relativní cenové úrovně hrubého domácího produktu k zemím eurozóny. Tento ukazatel se v posledních letech pohybuje okolo 80 % v průměru eurozóny. Cenová hladina ČR se v posledních letech také začala přibližovat k eurozóně a dosahuje 63 % úrovně cenové hladiny eurozóny. Do budoucna lze předpokládat pokračování procesů reálné konvergence.

Argumenty politiků pro a proti zavedení společné měny euro v České republice jsou velmi různé. Lze konstatovat, že většinu argumentů, které podporují vstup do eurozóny, využívají čeští politici především jako prvek pro upevnění vztahů ČR k EU. Argumenty proti jsou spojovány především s nedůvěrou v tuto měnu a obavami z krize, která by mohla nastat jako v Řecku.

Členství ČR v eurozóně bude výhodné především pro podnikatelský sektor, neboť zavedení jednotné měny bude znamenat odstranění kurzového rizika, snížení transakčních nákladů a nižší úrokové sazby. To podpoří rozvoj obchodu a investic na

evropském trhu. Pro občany ČR toto členství přinese také řadu výhod, a to například snadnější porovnávání cen zboží a služeb, levnější půjčky, pohodlnější a levnější cestování. Nevýhodou by bylo spojeno především s časovou náročností, kterou musí občan vynaložit při výměnu oběživa.

Lze konstatovat, že v případě přijetí eura by převažovaly přínosy spojené se zavedením této měny nad náklady.

Dle průzkumů veřejného mínění existuje ze strany obyvatel vůči zavedení eura v ČR nedůvěra a výrazný zamítavý postoj. V případě, že by se česká vláda rozhodla společnou měnu přijmout, musela by nejprve přesvědčit obyvatele České republiky o výhodnosti této měny. Jedním z cest jak toho docílit, může být například zvyšování informovanosti obyvatelstva o této měně a důsledcích jejího zavedení. To by mohlo také významně pomoci změnit postoj veřejnosti a usnadnit přechod z české koruny na euro.

Seznam použitých zdrojů

ANO (2017). *EurActiv*. Cit. 12.4.2018, dostupné z https://euractiv.cz/section/aktualne-v-eu/news/jasnemu-postoji-k-prijeti-eura-se-strany-spise-vyhybaji/

Babiš, A. (2017). *iRozhlas, spolehlivé a rychlé zprávy*. Cit. 12.4.2018, dostupné z https://www.irozhlas.cz/ekonomika/vykroci-cesko-k-prijeti-eura-socialni-demokrate-lidovci-a-top-09-jsou-pro-ods_1706061544_ako

Balwin, R. & Wyplosz, C. (2013). *Ekonomie evropské integrace.* (4. vyd.). Praha: Grada Publishing

Bartoš, I. (2017). *Česká tisková kancelář*. Cit. 12.4.2018, dostupné z http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/bartos-pirati-miri-na-10-a-chteji-rozsirit-pristup-k-informacim-a-registr-smluv/1533449

Businessdictionary (2017). *Online Business Dictionary.* Cit. 22.12.2017, dostupné z http://www.businessdictionary.com/definition/monetary-union.html

Commision of the European Communities (1990). *One Market, One Money. An Evaluation of the Potential Benefits and Costs of Forming an Economic and Monetary Union*. *European Economy*. No. 44.

CVVM (2017). *Centrum pro výzkum veřejného mínění*. Cit. 10.4.2018, dostupné z https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a4326/f9/pm170524a.pdf

Czesaný, S. (1998). *Euro: postup a důsledky zavádění nové měny pro banky, podniky a občany*. Praha: Profess Consulting s. r. o.

Česká národní banka (2017a). *Česká národní banka*. Cit. 27.12.2017, dostupné z http://www.cnb.cz/cs/o_cnb/mezinarodni_vztahy/euro/index.html

Česká národní banka (2017b). *Česká národní banka*. Cit. 5.4.2018, dostupné z https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/strategicke_dokumenty/download/analyzy_sladenosti_2017.pdf

Česká národní banka (2018a). *Česká národní banka*. Cit. 5.1.2018, dostupné z http://www.cnb.cz/cs/obecne/slovnik/e.html

Česká národní banka (2018b). *Česká národní banka*. Cit. 12.01.2018, dostupné z https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/mezinarodni_vztahy/cr_eu_integrace/

Česká národní banka (2018c). *Česká národní banka.* Cit. 29.03.2018, dostupné z https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/mezinarodni_vztahy/cr_eu_integrace/eu_integrace_04.html

Česká národní banka (2018d). *Česká národní banka.* Cit. 29.03.2018, dostupné z https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/mezinarodni_vztahy/cr_eu_integrace/eu_integrace_07.html

ČSSD (2017). *Zprávy, EuroZprávy.cz – Aktuální zpravodajství*. Cit. 12.4.2018, dostupné z http://domaci.eurozpravy.cz/politika/200656-prehled-kdo-po-volbach-zavede-euro-a-kdo-se-mu-brani-najdete-si-svou-stranu/

Dědek, O. (2014). *Doba eura: Úspěchy i nezdary společné evropské měny.* (1. vyd.). Praha: Linde.

Dědek, O. (2013a). *Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura.* Cit. 14.01.2018, dostupné z https://www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurozona/maastrichtska-kriteria

Dědek, O. (2013b). *Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura.* Cit. 29.03.2018, dostupné z https://www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurozona/pakt-stability-a-rustu

Dědek, O. (2013c). *Ministerstvo financí ČR – zavedení eura*. Cit. 27.12.2017, dostupné z https://www.zavedenieura.cz/cs/euro/historie-eura/hotovostni-euro

Dědek, O. (2013d). *Ministerstvo financí ČR – zavedení eura*. Cit. 9.4.2018, dostupné z https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/vyhody-a-rizika-eura/vyhody-pro-spotrebitele

Dědek, O. (2013e). *Ministerstvo financí ČR – zavedení eura*. Cit. 9.4.2018, dostupné z https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/vyhody-a-rizika-eura/vyhody-pro-podniky

Dědek, O. (2013f). *Ministerstvo financí ČR – zavedení eura*. Cit. 9.4.2018, dostupné z https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/vyhody-a-rizika-eura/makroekonomicke-prinosy

Dědek, O. (2013g). *Ministerstvo financí ČR – zavedení eura*. Cit. 18.4.2018, dostupné z https://www.zavedenieura.cz/cs/euro/historie-eura/hotovostni-euro

Dědek, O. (2015a). *Ministerstvo financí ČR – zavedení eura.* Cit. 12.01.2018, dostupné z https://www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurozona/clenske-staty-eurozony

Dědek, O. (2015b). Ministerstvo financí ČR – zavedení eura. Cit. 13.4.2018, dostupné z https://www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurozona/zachranne-mechanismy

Dědek, O. (2017a). *Ministerstvo financí – zavedení eura*. Cit. 01.04.2018, dostupné z https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/kriterium-urokovych-sazeb

Dědek, O. (2017b). *Ministerstvo financí ČR - zavedení eura.* Cit. 02.04.2018, dostupné z https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/kriterium-verejneho-deficitu

Dědek, O. (2017c). *Ministerstvo financí ČR - zavedení eura.* Cit. 02.04.2018, dostupné z https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/kriterium-verejneho-dluhu

Dolejš, J. (2017). *IRozhlas – spolehlivé a rychlé zprávy*. Cit. 12.4.2018, dostupné z https://www.irozhlas.cz/ekonomika/vykroci-cesko-k-prijeti-eura-socialni-demokrate-lidovci-a-top-09-jsou-pro-ods_1706061544_ako

Eurobarometr (2018). *European comission*. Cit. 12.4.2018, dostupné z http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Chart/getChart/chartType/lineChart//themeKy/29/groupKy/183/countries/CZ/periodStart/091992/periodEnd/052017

Europa (2017). *Europa*. Cit. 12.12.2017, dostupné z https://europa.eu/european-union/about-eu/money/euro_cs#euro

Europa (2018). *Europa*. Cit. 12.1.2018, dostupné z https://europa.eu/european-union/about-eu/countries/member-countries/unitedkingdom_cs

Eurostat (2017a). *Eurostat.* Cit. 10.4.2018, dostupné z http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-

explained/index.php/GDP_per_capita,_consumption_per_capita_and_price_level_indices

Eurostat (2017b). *Eurostat.* Cit. 10.4.2018, dostupné z http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&pcode=tsdec100&language=en

Evropa2045 (2018). *Encyklopedie Evropa 2045*. Cit. 22.2.2018, dostupné z http://www.evropa2045.cz/hra/napoveda.php?kategorie=6&tema=52

Evropská centrální banka (2018). *Evropská centrální banka – Eurosystém*. Cit. 6.4.2018, dostupné z http://www.ecb.europa.eu/ecb/history/emu/html/index.cs.html

Evropská rada (2011). *European Council Council of the European Union*. Cit. 18.3.2018, dostupné z http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/CS/ec/120303.pdf#page=14

Evropský stabilizační mechanismus (2012). *Měsíčník EU, aktualit, 2012, č. 110. EU Office ČS.* Dostupné z http://www.csas.cz/static_internet/cs/Evropska_unie/Mesicnik_EU_aktualit/Mesicnik_EU_aktualit/Prilohy/mesicnik_2012_11.pdf

Fričová, V. (2017). *Euroskop*. Cit. 22.12.2017, dostupné z https://www.euroskop.cz/674/sekce/hospodarska-a-menova-unie/

Hampl, M. (2010). *Autoři CEPu o euru. 1. vyd.* Praha: Centrum pro ekonomiku a politiku (CEP).

Hannig, P. (2018). *E15.cz - Byznys, politika, ekonomika, finance, události*. Cit. 10.4.2018, dostupné z http://zpravy.e15.cz/galerie/volby/prezidentske-volby-2018/154520/nechat-si-korunu-nebo-presedlat-na-euro-kandidati-na-hrad-se-neshodnou?foto=5

Helísek, M. a kol. (2009). *Euro v ČR z pohledu ekonomů*. Plzeň: Aleš Čeněk

Hilšer, M. (2018). *E15.cz - Byznys, politika, ekonomika, finance, události*. Cit. 10.4.2018, dostupné z http://zpravy.e15.cz/galerie/volby/prezidentske-volby-2018/154520/nechat-si-korunu-nebo-presedlat-na-euro-kandidati-na-hrad-se-neshodnou?foto=8

Holub, T. (2017). *Česká národní banka.* Cit. 3.4.2018, dostupné z https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/strategicke_dokumenty/download/analyzy_sladenosti_2017.pdf

Horáček, M. (2018). *E15.cz - Byznys, politika, ekonomika, finance, události*. Cit. 10.4.2018, dostupné z http://zpravy.e15.cz/volby/prezidentske-volby-2018/kam-smerovat-cesko-prezidentsti-kandidati-odpovidali-v-ankete-e15-1341791

Hosnedlová, P. (2017). *EurActiv*. Cit 9.4.2018, dostupné z http://euractiv.cz/clanky/ekonomika-a-euro/eurozona-se-zmeni-ceny-zustanou-jake-argumenty-pro-neprijeti-eura-v-cesku-dominuji/

Kučerová, I. (2006). *Evropská unie : hospodářské politiky.* 1. vyd. Praha: Karolinum

Kulhánek, V. (2018). *E15.cz - Byznys, politika, ekonomika, finance, události*. Cit. 10.4.2018, dostupné z http://zpravy.e15.cz/galerie/volby/prezidentske-volby-

2018/154520/nechat-si-korunu-nebo-presedlat-na-euro-kandidati-na-hrad-se-neshodnou?foto=6

Kunešová, H. ; Mrkvan, R. a kol. (2005). *Evropská unie: Vybrané kapitoly z pohledu ekonoma*. 1. vyd. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni

Lacina, L. a kol. (2007). *Měnová integrace : náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck

Ministerstvo financí (2013a). *Ministerstvo financí ČR – zavedení eura*. Cit. 27.12.2017, dostupné z https://www.zavedenieura.cz/cs/euro

Ministerstvo financí (2013b). *Ministerstvo financí ČR – zavedení eura*. Cit. 8.4.2018, dostupné z https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/vyhody-a-rizika-eura

Ministerstvo financí (2018a). *Ministerstvo financí ČR – zavedení eura*. Cit. 4.4.2018, dostupné z https://www.zavedenieura.cz/cs/vykladovy-slovnicek/o-2343

Ministerstvo financí (2018b). *Ministerstvo financí ČR - Zavedení eura*. Cit. 20.2.2018, dostupné z https://www.zavedenieura.cz/cs/vykladovy-slovnicek/p-2344

Ministerstvo financí ČR a Česká národní banka (2010). *Ministerstvo financí České republiky*. Cit. 17.3.2018, dostupné z http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/strategicke_dokumenty/download/maastricht_vyhodnoceni_2010.pdf

Ministerstvo financí ČR a Česká národní banka (2017). *Ministerstvo financí České republiky*. Cit. 17.3.2018, dostupné z https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2017/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-30457

Leiderman, L. (1997). *Optimum Currency Areas: New Analytical and Policy Developments*. Washington, D.C. : International Monetary Fund

Národní konvent (2017). *Národní konvent*. Cit. 4.1.2018, dostupné z http://www.narodnikonvent.eu/wp-content/uploads/2017/11/%C4%8Cesk%C3%A1-republika-a-euroz%C3%B3na-Anal%C3%BDza-%C3%9AV.pdf

Placák, P. (2017). *Euroskop*. Cit. 27.12.2017, dostupné z https://www.euroskop.cz/52/sekce/evropska-mena/

Pospíšil, R. (2009). *Ministerstvo vnitra České republiky*. Cit. 30.12.2017, dostupné z http://www.mvcr.cz/clanek/evropska-centralni-banka.aspx

Rozmahel, P. (2006). *Metodologické aspekty posuzování připravenosti kandidátských zemí pro vstup do eurozóny z pohledu teorie optimálních měnových oblastí, Disertační práce*. Brno: MZLU

Skopeček, J. (2018). *Parlamentní listy*. Cit. 12.4.2018, dostupné z https://www.parlamentnilisty.cz/politika/politici-volicum/Skopecek-ODS-Argumentu-proc-nevstupovat-do-eurozony-je-cela-rada-530603

Superia.cz (2018). *Co je to?*. Cit. 12.1.2018, dostupné z http://cojeto.superia.cz/ekonomie/eurozona.php

TOP09 (2017). *EurActiv*. Cit. 12.4.2017, dostupné z https://euractiv.cz/section/aktualne-v-eu/news/jasnemu-postoji-k-prijeti-eura-se-strany-spise-vyhybaji/

Žák, M. a kolektiv autorů (1999) . *Velká ekonomická encyklopedie*. Praha: Linde

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Evropská centrální banka 17

Tabulka č. 2: Rozpis pokut 25

Tabulka č. 3: Harmonizovaný index spotřebitelských cen za období 2004 – 2011 33

Tabulka č. 4: Harmonizovaný index spotřebitelských cen za období 2012 – 2019 33

Tabulka č. 5: Dlouhodobé úrokové sazby státních dluhopisů za období 2004 – 2011 ... 35

Tabulka č. 6: Dlouhodobé úrokové sazby státních dluhopisů za období 2012 – 2019 ... 35

Tabulka č. 7: Veřejný deficit za období 2004 – 2019 38

Tabulka č. 8: Dluh sektoru vládních institucí za období 2004 – 2019 39

Tabulka č. 9: Klasifikace přínosů a nákladů zavedení eura v případě ČR 47

Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Mapa eurozóny 20

Obrázek č. 2: Sladěnost ekonomických aktivit ČR s eurozónou, Německem a Slovenskem 29

Obrázek č. 3: Stupeň ekonomické konvergence vybraných států k eurozóně 30

Obrázek č. 4: Růst reálného HDP v České republice a eurozóně 30

Obrázek č. 5: Vývoj cenové hladiny jako poměr k současné úrovni eurozóny 30

Obrázek č. 6: Průměrná roční mzda v roce 2016 (EA = 100) 31

Obrázek č. 7: Indikativní časový diagram zavedení eura 32

Obrázek č. 8: Kritérium cenové stability 34

Obrázek č. 9: Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb 36

Obrázek č. 10: Nominální měnový kurz CZK/EUR 37

Obrázek č. 11: Kritérium veřejného deficitu (v % HDP) 39

Obrázek č. 12: Kritérium veřejného dluhu (v % HDP) 40

Obrázek č. 13: Vztah obyvatel k Hospodářské a měnové unii s jednotnou měnou euro 45

Obrázek č. 14: Názory přijetí eura v ČR 46

Příloha

Příloha A: Kapitálový příspěvek pro ESM

ČLENSKÉ STÁTY ESM				
		Kapitálový klíč %	Upsaný kapitál mld. EUR	Splacený kapitál mld. EUR
	Belgie	3,4534	24,34	2,78
	Estonsko	0,1847	1,30	0,15
	Finsko	1,7852	12,58	1,44
	Francie	20,2471	142,70	16,31
	Irsko	1,5814	11,14	1,27
	Itálie	17,7917	125,40	14,33
	Kypr	0,1949	1,37	0,16
	Litva	0,4063	2,86	0,33
	Lotyšsko	0,2746	1,93	0,22
	Lucembursko	0,2487	1,75	0,20
	Malta	0,0726	0,51	0,06
	Německo	26,9616	190,02	21,72
	Nizozemsko	5,6781	40,02	4,57
	Portugalsko	2,4921	17,56	2,01
	Rakousko	2,7644	19,48	2,23
	Řecko	2,7975	19,72	2,25
	Slovensko	0,8184	5,77	0,66
	Slovinsko	0,4247	2,99	0,34
	Španělsko	11,8227	83,33	9,52
	CELKEM	**100,00**	**704,80**	**80,55**

Zdroj: zavedenieura.cz

Abstrakt

TA, Minh Hieu. *Vztah České republiky k eurozóně*. Plzeň: Fakulta ekonomická ZČU v Plzni, 61 s., 2018

Klíčová slova: euro, eurozóna, Evropská centrální banka, hospodářská konvergence, konvergenční kritéria, přínosy, náklady

Cílem práce je zhodnotit připravenost České republiky na členství v eurozóně, zmapovat názory ekonomů, politiků a veřejnosti na vstup do eurozóny a posoudit, zda vstup do eurozóny přinese České republice spíše přínosy nebo rizika.

Práce je rozdělena do čtyř kapitol. První kapitola definuje měnovou unii a obecné důsledky členství v měnové unii. Druhá kapitola se věnuje samotné eurozóně, součástí této kapitoly je také vymezení konvergenčních kritérií. Třetí kapitola se zabývá o přípravách České republiky do eurozóny, kde je charakterizována současná úroveň konvergence ČR s ostatními členy eurozóny a popisuje plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií v ČR. Čtvrtá kapitola zhodnocuje perspektivy ČR spojené se členstvím v eurozóně.

Abstract

Ta, Minh Hieu. *Relationship between the Czech Republic and the Eurozone*. Bachelor thesis. Pilsen: Faculty of Economics, University of West Bohemia in Pilsen, 61 pages, 2018

Keywords: the Euro, the Eurozone, the European Central Bank, economic convergence, the Convergence Criteria, benefits, costs

The aim of this thesis is to evaluate the Czech Republic's readiness to join the Eurozone, to map the opinions of economists, politicians and the public on entering the Eurozone and to assess whether entry into the Eurozone will bring benefits or risks to the Czech Republic.

This thesis is divided into four chapters. The first chapter defines the monetary union and the general consequences of membership in the monetary union. Following chapter describes the Eurozone itself and defines the convergence criteria. The third chapter interprets the Czech Republic's preparations for joining the Eurozone, deals with the current level of convergence of the Czech Republic with other Eurozone members and describes the fulfilment of the Maastricht convergence criteria in the Czech Republic. The fourth chapter explores the perspectives of the Czech Republic connected with the membership in the Eurozone.